

СТАНИСЛАВ ЛЕМ ПРИЯТЕЛЯТ

Превод от полски: Павел Николов, —

chitanka.info

Помня добре обстоятелствата, при които се запознах с господин Хардън. Бяха изминали две седмици откакто станах помощник на инструктора в нашия клуб. Смятах това за голямо отличие, защото бях най-младия член на клуба, а инструкторът, господин Егър, още първия ден, когато дойдох на дежурство, ми заяви, че съм достатъчно умен и толкова врял и кипял във всичко (така каза), че мога да дежурия и сам. След което, разбира се, веднага си отиде. Трябваше да дежурия през ден от четири до шест часа, да давам техническа информация на членовете на клуба и да издавам QDR талони срещу предоставяне на книжка с платен членски внос. Както казах, бях много доволен от тази длъжност, но скоро ми стана ясно, че за изпълнението на моите задължения изобщо не са необходими знания по радиотехника, защото никой не искаше каквато и да е информация. Затова един обикновен служител щеше да е достатъчен, но на него клубът трябваше да плаща, а аз дежурех безплатно, от което няхах никаква полза, дори напротив, ако се вземе под внимание вечното мърморене на майка ми, която предпочиташе да не мърдам от къщи, когато ѝ се прииска да отиде на кино и да остави малките на моя глава. От двете злини предпочитам дежурството.

На вид нашето помещение беше доста прилично. Карти на радиовръзките с целия свят и цветни афиши покриваха стените отгоре до долу, така че следите от текла вода не се виждаха, а в две остъклени шкафчета до прозореца се намираше малко поостаряла късовълнова апаратура. Отзад имаше и работилница, преправена от баня, без прозорци. И двама души не биха могли да работят заедно в нея, защото това означаваше да се изпоослепят с пилите. Господин Егър казваше, че ми има голямо доверие, но то не беше чак толкова голямо, за да ме остави насаме с това, което съдържаше чекмеджето на бюрото, така че извади отвътре всичко и го взе със себе си, дори хартия за писане не ми остави и трябваше да късам листи от тетрадките си. Разполагах с печата, но чух как господин Егър каза на председателя, че всъщност печатът трябва да се прикрепя с верижка за чекмеджето. Исках да използвам времето, за да си сглобя нов апарат, но господин Егър ми забрани да влизам по време на дежурство в работилницата, защото уж някой щял да се промъкне вътре през отворената врата и да отмъкне нещо. В това нямаше никакъв смисъл, защото апаратурата в шкафчетата беше пълна вехтория, но не му го казах, тъй като изобщо

не ме чуваше. Сега виждам, че твърде много съм се съобразявал с него. Използваше ме безскрупулно, но тогава още не разбирах това.

Не помня дали беше сряда или петък, когато господин Хардън се появи за първи път, но в края на краищата това е без значение. Тъкмо четях много интересна книга и се бях ядосал, защото се оказа, че много страници липсват. Постоянно трябваше да се досещам за нещо и се страхувах, че най-важното в края няма да го има, при което цялото четене щеше да отиде напразно, защото все пак човек не може да се досети за всичко. Тогава чух, че някой чука. Доста странно, тъй като вратата винаги стоеше широко отворена. По-рано клубното помещение е било жилище. Твърде доброкачествено, ми казваше един от членовете на клуба, за да иска някой да се тъпче в него. Извиках „влезте“ и влезе чужд човек, когото никога дотогава не бях виждал. Познавах всички членове на клуба, ако не по име, то поне по лице. Той застана на вратата на стаята и ме погледна, а аз го погледнах, седнал зад бюрото, и така се гледахме известно време. Попитах го какво желае и ми дойде на ум, че ако иска да постъпи в клуба, нямам дори формуляри за записване, защото господин Егър беше взел всичките.

— Това ли е клубът на радиолюбителите? — попита той, макар че го пишеше очевиден на вратата и на входа.

— Да — казах аз. — Какво желаете?

Но влезлият сякаш не чу въпроса ми.

— А... извинете, вие тук ли работите? — попита той, направи две крачки към мене, сякаш стъпваше по стъкло, и се поклони.

— Дежурен съм.

— Дежурен? — повтори той като в дълбок размисъл. Усмихна се, потърка брадичката си с периферията на шапката, която държеше в ръка (не помня вече кога друг път съм виждал толкова износена шапка), и като създаваше впечатление, че все още продължава да стои леко на пръсти, изрече на един дъх, сякаш се страхуваше, че ще го прекъсна:

— А, значи дежурите тук, разбирам, това е толкова висока длъжност и отговорност, днес рядко някой ще го постигне на млади години, а ето че вие се разпореждате с всичко това, виж ти, виж ти — и направи с ръката, в която държеше шапката си, обиколен жест, с който обхвана цялата стая, като че ли в нея се намираха Бог знае какви съкровища.

— Не съм чак толкова млад — казах аз, защото този тип започна малко да ме дразни. — И мога ли да разбера какво желаете? Член ли сте на нашия клуб?

Нарочно зададох този въпрос, макар да знаех, че не е, и наистина той се смути, потърка си отново брадичката с шапката, а след това внезапно я скри зад гърба си и се приближи до бюрото със смешно ситна походка. Долното чекмедже стоеше отворено, бях сложил в него книгата, когато чух да се чука, но като видях, че няма да се избавя лесно от този натрапник, извадих от джоба си печата и започнах да подреждам празните листи, за да види, че съм зает.

— О! Не исках да ви обидя! Не исках да ви обидя! — възкликна той и веднага понижи глас с неспокоен поглед към вратата.

— Може би ще имате добрината да ми кажете какво желаете? — попитах сухо, защото ми беше дошло до гуша.

Той опря ръка на бюрото, държейки с другата шапката зад гърба си, и се наведе към мене. Едва сега схванах, че трябва да е доста възрастен, може би над четиридесетте. Отдалече това не личеше, толкова слабовато и неопределено лице имаше. Така понякога не се виждат побеляващите коси на русокосите хора.

— За съжаление не съм член на клуба — каза той. — Аз... знаете ли... наистина уважавам изключително вашите занимания и на другите господа, на всички господа тук, но за съжаление ми липсват умения! Винаги съм искал да се науча, но за съжаление не успях. Животът ми потръгна някак си така...

Той заекна и млъкна. Имаше вид на човек, който всеки миг ще се разплаче, така че се почувствах глупаво. Не казах нищо, само започнах да слагам печати на празните листи, без да го гледам, въпреки усещането, че се навежда все повече над мене и съвсем явно има желание да заобиколи бюрото. Аз обаче се правех, че не забелязвам това, а той започна да шепне много силно, за което изглежда не си даваше сметка:

— Зная, че ви преча, и ей сега ще си отида... Имам една... една молба... Разчитам на вас... едва смея да се надявам на снизходителност... Който се е отдал на такава важна работа, на такава безкористна полза в името на всички, ще ме разбере... може би... Не съм... смея да се надявам...

Бях вече съвсем оглупял от този шепот и продължавах да слагам печати на листите, но едновременно с това виждах ужасен, че скоро ще свършат и няма да мога да забия поглед в празното бюро, а не изпитвах желание да погледна непознатия, защото направо се разтапяше отгоре до долу.

— Бих искал... бих искал... — каза той три пъти — да ви помоля не за... значи... за услуга, за помощ. Да ми дадете на заем нещо сравнително дребно... но трябва най-напред да се представя: казвам се Хардън... Вие не ме познавате, а и, Боже мой, откъде бихте могли...

— А вие познавате ли ме? — попитах аз, като духах, без да вдигам глава, върху долната част на печата. Хардън така се стресна, че дълго време не беше в състояние да отговори.

— Случайно — измънка най-сетне той. — Случайно съм ви виждал, имах... имах работа тук, на тази улица, наблизко, съвсем наблизко, значи... недалече от тази къща... Но това няма никакво значение.

Говореше разгорещено, сякаш за него беше просто нечувано важно да ме убеди, че казва истината. От всичко това главата ми направо шумеше, а той продължаваше:

— На вид молбата ми е незначителна, но... Искам да ви помоля, естествено с всички гаранции, да ми дадете на заем нещо дребно. Това няма да ви затрудни. Става дума... става дума за проводник. И щепсели.

— Какво? — попитах аз.

— Проводник и щепсели! — извика той почти възторжено. — Малко, ня... няколко метра и щепсели... осем... не... дванадесет... колкото можете. Непременно ще ви ги върна. Аз, знаете ли, живея на една улица с вас, осми номер...

„А откъде знаете къде живея?“ — исках да попитам, но в последния момент прехапах език и само казах колкото се може по-равнодушно:

— Тук не даваме на заем проводници, господине. А и какво толкова има? Можете да си купите тези неща във всеки магазин за електроматериали.

— Зная! Зная! — извика той. — Разберете ме обаче! Да дойда, както дойдох... тук... е наистина трудно, но нямам изход. Проводникът ми е ужасно необходим и всъщност не е за мене, не. Той

е... той е за друг. Този... той... няма... пари. Един мой... приятел. Той... няма нищо — каза Хардън отново с такъв израз на лицето, сякаш щеше да се разплаче. — За съжаление аз сега... Такива щепсели, знаете, се продават само на дузини. Моля ви, може би вие с вашето великодушие... Обръщам се към вас, защото нямам, защото никого не познавам...

Той млъкна и известно време не каза нищо, само дишаше така, сякаш беше страшно развълнуван. От всичко това вече се бях изпотил и исках само едно: да се избавя от него. Можех просто да не му дам проводника и тогава всичко щеше да свърши. Но бях заинтригуван. Впрочем, може би исках и да да му помогна малко, защото ми дожаля за него. Още нямах ясна представа какво да мисля за това, но в работилницата имаше една моя стара бобина, с която можех да правя каквото си поискам. Щепсели наистина нямах, на масичката обаче лежеше цял куп. Никой не ги броеше. Вярно е, че не бяха предназначени за външни хора, но си помислих, че в края на краищата мога да направя едно изключение.

— Почакайте — казах аз, отидох в работилницата и донесох оттам проводник, клещи и щепсели.

— Този ще проводник стане ли? — попитах. — Друг не мога да ви дам.

— Разбира се, аз... мисля, че е точно такъв...

— Колко ви трябва? Дванадесет? А може би двадесет метра?

— Да! Двадесет! Ако бъдете така добър...

Премерих на око двадесет метра, преброих щепселите и ги сложих на бюрото. Той прибра всичко в джобовете си, а на мене изведнъж ми дойде на ум, че ако разбере за тези щепсели, господин Егър ще вдигне на крак целия клуб. На мене естествено нямаше да каже нищо, бях го разбрал какъв е интригант и фарисей, всъщност страхливец. Господин Хардън се отдръпна от бюрото и каза:

— Млади господине... извинете... господине... вие извършихте истинско добро дело. Зная, че моята нетактичност и начинът, по който дойдох тук при вас... това би могло да създаде неправилно впечатление, но ви уверявам, уверявам ви, беше много необходимо! Става въпрос за отношение между почтени и добри хора! Дори не мога да ви кажа колко трудно ми беше да дойда, но се надявах... и не сбърках. Това е хубаво! Това е много хубаво!

— Мога ли да смятам, че взехте това на заем? — попитах аз, като имах предвид най-вече срока за връщане, защото реших, че ако е по-дълъг, ще донесе съответния брой щепсели.

— Естествено, само на заем — отговори той като се изпъна с някакво старомодно достойнство и сложи шапката на сърцето си. — Аз, значи... но да не говорим за мене... Моят приятел сигурно ще ви бъде благодарен. Вие... вие дори не можете да си представите какво означава... *неговата* благодарност... Дори допускам, че...

Той се поклони.

— Скоро ще ви върна всичко... с благодарност. В момента за съжаление не мога да ви кажа кога. Ще ви се обадя, с ваше позволение. Вие, извинете, през ден ли сте тук?

— Да — казах аз. — В понеделник, сряда и петък.

— А бих ли могъл, бих ли могъл някой път... — започна много тихо господин Хардън. Погледнах го строго и явно това го изплаши, защото не каза нищо повече, само се поклони, един път гологлав, след това с шапка на главата, и излезе.

Останах сам и разполагах с още почти един час, но само се опитах да чета и веднага оставих книгата, защото не можех да разбера нито едно изречение. Това посещение и този човек ме объркаха напълно. Изглеждаше много беден и макар да лъщяха от чистота, токовете на обувките му бяха така напукани, че ми беше жал да ги гледам. Джобовите на сакото му висяха, сякаш постоянно е носил в тях някакви тежки предмети. В това отношение имам известен опит. Две неща ме поразиха най-много и двете се отнасяха за мене. Първо, господин Хардън каза, че ме е виждал, защото е уреждал нещо близо до клуба, което в края на краищата би могло да стане случайно, макар да ме учуди уплахата, с която ми обясняваше това. Второ, живееше на моята улица. Тук вече случайностите ставаха прекалени. В същото време виждах ясно, че това не е човек, способен по природа да увърта сложно нещата и да води някаква двойна игра. Разсъждавах така и интересно беше, че едва накрая се замислих за какво всъщност му трябва проводникът. Даже малко се учудих, че се сетих толкова късно. Господин Хардън съвсем, ама съвсем не приличаше на изобретател или на човек, който поне майстори нещо за свое удоволствие. Впрочем, той каза, че проводникът не е за него, а за негов приятел. Не виждах във всичко това никаква логика.

На другия ден след училище отидох да огледам къщата с номер осем. Името му наистина го имаше в списъка на наемателите. Разговорих се с портиера, внимавайки да не събудя подозренията му, и измислих цяла история, че уж трябва да давам частни уроци на племенницата на господин Хардън и затова се интересувам дали е платежоспособен. Портиерът ми каза, че господин Хардън работи в центъра на града, в някаква голяма фирма, отива на работа в седем, а се връща в три. В последно време това се променило дотолкова, че започнал да си идва все по-късно, а се случвало въобще да не си дойде да нощува. Портиерът дори го попитал между другото за това, а господин Хардън му казал, че работи извънредно и нощна смяна, защото му трябва пари за празниците. Но според заключенията на портиера не си проличало да е спечелил много от тази напрегната работа, защото какъвто си бил беден като църковна мишка, такъв си останал, а напоследък закъснявал с наема, празниците пък изобщо не празнувал, дори на кино не отишъл. За съжаление портиерът не знаеше как се казва фирмата, в която работи господин Хардън, а и не исках да му задавам прекалено много въпроси, така че разпитът всъщност не постигна кой знае какви резултати.

Трябва да си призная, че чаках с нетърпение да дойде понеделник, защото нещо ми говореше за началото на някаква необикновена история, въпреки невъзможността да си представя в какво би могла да се състои. Опитвах се да прехвърля във въображението си различни възможности, например, че господин Хардън прави изобретения или че се занимава с шпионаж, но това изобщо не му подходеше. Бях убеден, че не може да различи диод от пентод, а беше последният човек на света, който става за някаква мисия на чуждо разузнаване.

В понеделник дойдох на дежурство малко по-рано и два часа чаках с растящо нетърпение. Хардън дойде, когато вече се готвех да излизам. Влезе някак си тържествено, поклони ми се от прага и ми подаде ръка, а след това малък пакет, старателно завит в бяла хартия.

— Добър ден, млади господине. Радвам се, че ви заварих — каза той. — Исках да ви благодаря за добрината. Избавихте ме от извънредно сложно положение.

Изричаше всичко това с официален тон и така, сякаш го беше обмислил предварително.

— Тук е всичко, което бяхте така любезен да ми дадете на заем — той показа пакета, който бях сложил на бюрото. Стояхме прави и двамата. Господин Хардън ми се поклони още един път и направи такова движение, сякаш искаше да си тръгне, но остана.

— Няма смисъл да говорим, беше дреболия — каза аз, за да му улесня приказката. Мислех, че ще започне разпалено да възразява, но той не каза нищо, само ме гледаше мрачно и няколко пъти потърка брадичката си с края на шапката. Забелязах, че е чистена старателно, но което си е истина, това не беше дало големи резултати.

— Както знаете, не съм член на клуба... — каза той, приближи се внезапно до бюрото, сложи шапката си върху него и като понижи глас, заговори:

— Не смея да ви затруднявам отново. И така направихте много за мене. Но ако пожелаете да ми отделите пет минути, не повече, наистина... Не става въпрос за нещо материално, в никакъв случай! Само че, знаете ли, липсват ми съответните умения и няма да мога да се справя.

Не можех да схвана накъде бие, но бях силно заинтригуван, така че казах, за да го насърча:

— Ами, разбира се, ако мога, ще ви помогна с удоволствие.

Понеже не отговори нищо и не мръдна от мястото си, добавих напосоки:

— За някакъв апарат ли става дума?

— Какво?! Какво казахте?! Откъде, откъде... — изрече той уплашен, сякаш че бях казал кой знае какво. Имаше вид на човек, който просто иска да си плюе на петите.

— Проста работа — отговорих колкото се може по-спокойно, като се мъчех да се усмихна. — Взехте от мене на заем електрически проводник и щепсели, значи...

— О, вие сте необикновено съобразителен, изключително съобразителен — каза той, но в думите му имаше не одобрение, а по-скоро страх. — Не, ни най-малко, или... вие сте почтен човек, нали? Мога ли да се осмеля да ви помоля, значи, можете ли да ми обещаете, че на никого... че ще запазите в тайна всичко, за което говорим?

— Да — отговорих с решителен тон и за да го убедя, добавих: — Никога не нарушавам дадената дума.

— Така и си мислех! Да! Бях убеден в това! — каза той, но лицето му продължаваше да бъде мрачно и не ме гледаше в очите. Потърка още един път брадичката си и каза шепнешком: — Има... знаете ли... някакви смущения. Не зная защо. Не мога да разбера. Понякога е почти добре, а после нищо не разбирам.

— Смущения ли — повторих аз, защото господин Хардън млъкна, — смущения на радиовръзка ли искате да кажете?

Исках да добавя „значи имате радиостанция“, но той така се стресна, че само казах „значи...“.

— Не, не — прошепна той. — Не става въпрос за радиовръзка. Изглежда с него нещо не е наред. Но зная ли! Може би просто не иска да говори с мене.

— Кой? — попитах отново, защото престанах да го разбирам, и тогава той се огледа зад себе си, а след това, като понижи гласа си още повече, каза:

— Донесох я с мене, господине. Схемата, или част от схемата. Знаете ли, нямам право, всъщност нямам пълно право да я показвам на някого, но последния път получих съгласие. Това не е мое нещо. Разбирате ли? Моят приятел, за него всъщност става дума! Ето го чертежът. Не се сърдете, че е направен толкова лошо, опитах се да проуча разни специални книги, но без резултат. Работата е там, че това трябва да се направи, да се сглоби, без изменения, както е начертано. Ще се постарая за всички необходими неща. Вече имам всичко, намерих. Но аз няма да мога да го направя! С тези ръце — той протегна слаби, жълтеникави длани, които трепереха пред самото ми лице, — нали сам виждате! Никога в живота си не съм имал нещо общо с това, не бих могъл дори инструментите да държа, а тук е необходимо умение! Все пак става въпрос за един живот...

— Ще ми покажете ли чертежа? — казах бавно, като се стараех да не обръщам внимание на думите му, защото вече прекалено ми изглеждаха налудничави.

— О, извинявайте... — измънка той.

Разгъна на бюрото парче твърд кадастрон, закри го с две ръце и попита тихо:

— Може ли да затворим вратата?

— Може, разбира се — казах аз, — защото времето за дежурство вече мина. Може дори да се заключим — добавих, излязох в коридора

и нарочно превъртах два пъти шумно ключа в ключалката, за да чуе. Искях да ми се довери.

Като се върнах в стаята, седнах зад бюрото и взех в ръце чертежа му. Това изобщо не беше схема. Не приличаше на нищо, освен на детска драсканица. Там просто имаше свързани помежду си квадрати, означени с букви и цифри — нещо като телефонен пулт или разпределително табло, — а беше начертано така, че да ти се изправят косите на главата, без използване на символи, кондензаторите и бобините бяха скицирани „натурално“, сякаш ги е рисувало петгодишно дете. Като цяло не можеше да се види никакъв смисъл, защото не се знаеше какво означават квадратите с цифрите, после изведнъж забелязах познати букви и цифри: означения на различни катодни лампи. Всичко осем на брой. Но това не беше радиоапарат. Под квадратите се виждаха правоъгълничета с цифри, които не ми говореха нищо; в средата на правоъгълничетата имаше и гръцки букви. Всичко заедно приличаше на нещо като шифър или чисто и просто беше рисунка на умопобъркан. Доста дълго разглеждах цялата тази драсканица и чувах как Хардън диша шумно над главата ми. Макар че не можех да схвана дори приблизително идеята на цялата апаратура, продължавах да изучавам чертежа, защото чувствах, че няма да бъде лесно да изтръгна нещо повече от него, следователно трябваше да използвам материала, който имах пред себе си. Не беше изключено, че ако го притисна да ми покаже и обясни нещо, ще се изплаши и повече няма да го видя. Така и така ми беше оказал голямо доверие. Затова реших да започна от чертежа. Единственото разбираемо нещо в него приличаше на част от каскаден усилвател, но по-скоро аз предполагах така, защото, както казах, целият чертеж представляваше нещо напълно непознато и заплетено. Там имаше вход за електрически ток с напрежение 500 волта, истинско бълнуване на техник, който сънува кошмари! Между отделните части бяха изписани разни неща, които по всяка вероятност трябваше да дадат указания на този, който ще сглобява апарата, например бележки за материалите, от които трябва да се направи разпределителното табло, а когато се вгледах по-внимателно в лабиринта, изведнъж открих нещо удивително: наклонени правоъгълничета, стоящи на няколко крачета и обиколени със завески като детски люлки. Попитах Хардън какво е това.

— Това ли? Това са, това трябва да са екраните — отговори той, като ми показа с пръст друго, също такава правоъгълниче, в което наистина беше написано с малки буквички думата „екран“.

Направо бях шокиран. Явно Хардън изобщо не си даваше сметка, че в електротехниката думата „екран“ означава нещо съвсем друго от ежедневно си значение, и там, където в схемата ставаше въпрос за екраниране на отделни елементи на апаратурата, за отделяне на електромагнитните полета със защитни метални повърхности, наречени екрани, той беше нарисувал със свещена наивност екранчета, каквито има в киното!

И същевременно в долния ъгъл на схемата се виждаше високочестотен филтър, свързан по съвсем нов, неизвестен за мене, необикновено находчив начин, направо първокласно откритие!

— Извинете — казах аз, — вие ли правихте това?

— Да, аз. А какво има?

— Ето тук един филтър — започнах аз и показах с молива, но той ме прекъсна:

— Моля ви, не разбирам от тези работи. Направих го по указания. Моят приятел... в известен смисъл той е авторът.

Хардън млъкна. Изведнъж ми хрумна нещо.

— С радиостанция ли разговаряте? — попитах аз.

— Какво? Не, разбира се!

— По телефона ли? — продължавах да питам невъзмутимо.

Внезапно Хардън започна да трепери.

— Ка... какво имате предвид? — заекна той, като се опря тежко на бюрото. Струваше ми се, че ще припадне. Донесох от работилницата стол, на който той се свлече, сякаш се беше състарил по време на разговора.

— Виждате ли се с него? — попитах аз, а Хардън кимна бавно с глава.

— Тогава защо не продължавате да използвате помощта му?

— Ох, невъзможно е... — каза той с внезапна въздишка.

— Ако приятелят ви не е тук и трябва да се разберете с него от разстояние, мога да ви дам моята радиостанция — казах аз. Направих го умишлено.

— Но от това няма да има никаква полза! — възкликна Хардън.
— Не, не, той е тук, наистина.

— Тогава защо не дойде лично при мене? — подхвърлих аз.

Господин Хардън изкриви лицето си в някаква спазматична усмивка.

— Невъзможно е. Той не е... не може да го... наистина, това не е моя тайна и нямам право да я издам... — каза изведнъж той разгорещено и с такава откровеност, че повярвах в искреността му. Главата ми направо шумеше от напрегнатото мислене, а още не можех да разбера за какво става дума. Едно беше сигурно: Хардън изобщо не разбираше от електротехника и схемата вероятно беше работа на тайнствения му приятел, за когото наемваше толкова неясно.

— Вижте какво — започнах бавно аз, — що се отнася до мене, можете да бъдете сигурен в моята дискретност. Изобщо не искам да питам с какво се занимавате и за какво ще служи това — показвах чертежа, — но за да ви помогна, би трябвало, първо, да си го пречертая, и второ, вашият приятел, който явно разбира от тези работи, трябва само да прегледа чертежа ми...

— Това не може да стане... — прошепна господин Хардън. — Трябва ли, трябва ли да ви го оставя?

— А как иначе? Вие искате този апарат да бъде сглобен, нали?

— Аз... аз ще дойда с всичко необходимо, ако позволите — каза господин Хардън.

— Не зная дали е възможно, дали ще мога да се справя — казах аз.

Когато го погледнах, изглеждаше напълно сломен. Устните му трепереха и той ги закри с периферията на шапката си. Наистина ми дожаля за него.

— Но можем да опитаме — казах равнодушно, — макар че не ми се струва вероятно да се сглоби нещо смислено по такъв неточен чертеж. Нека вашият приятел го погледне, по дяволите, или просто да га пречертае както трябва...

Когато го погледнах, разбрах, че искам нещо невъзможно.

— Кога мога да дойда? — попита най-сетне той.

Уговорихме се за след два дена. Той почти издърпа чертежа от ръцете ми, скри го във вътрешния си джоб и се огледа с несъзнателен поглед.

— Ще си тръгвам. Няма... не искам да ви отнемам от времето. Много ви благодаря и довиждане. Ще дойда значи, ако може. Но

никой... никой... на никого...

Обещах му още един път, че няма да кажа на никого нищо, чудейки се вече на собственото си търпение. На излизане той внезапно спря.

— Извинете... простете, че пак се осмелявам. Не знаете ли случайно откъде мога да си купя желатин?

— Какво, моля?

— Желатин — повтори той, — обикновен сух желатин на блокчета, струва ми се...

— Най-вероятно от някой магазин за хранителни продукти — посъветвах го аз.

Той се поклони още един път, благодари ми горещо и излезе. Изчаках малко, докато стъпките му заглъхнат по стълбите, заключих клуба и тръгнах към къщи, така унесен в мислите си, че се блъсках в минувачите. Работата, с която се заех може би лекомислено, не ме очароваше, но разбирах, че сглобяването на злополучния апарат е единственият начин да науча какво всъщност е намислил господин Хардън със своя загадъчен приятел. Вкъщи взех няколко листа хартия и се опитах да начертая странната схема, която ми показа, но не помнех почти нищо. Накрая нарязвах хартията на парчета, на които написах всичко, което знаех за цялата тази история, и се мъчех, седейки над тях до вечерта, да съединя частите в някаква смислена цялост. Не ми вървеше много, макар че съм принуден да кажа, че съвсем отпуснах юздите на въображението си и не се колебаех да градя съвсем неправдоподобни хипотези от рода на тази, че господин Хардън поддържа радиовръзка с учени от някоя друга планета, нещо като онази история на Уелс за кристалното яйце. Но в това нямаше никаква логика, а най-очевидното, просто натрапващо се заключение, че си имам работа с обикновен луд, отхвърлих, защото от една страна в тази негова лудост имаше твърде много методичност, а от друга, защото без съмнение точно такъв извод биха си направили повечето хора с господин Егър начело. Когато вече си лягах да спя, в главата ми просветна мисъл, от която чак подскочих. Учудих се, че не съм се сетил веднага, толкова очевидно ми се стори изведнъж това. Непознатият, криещ се в сянка приятел на господин Хардън трябва да беше сляп! Някакъв специалист по електротехника, сляп, а може би и повече от сляп! Когато анализирах набързо в паметта си някои от

думите на господин Хардън, а особено когато си спомних как отговаря с жална усмивка на моето предложение приятелят му да дойде лично, стигнах до извода, че той е напълно парализиран. Някакъв стар, вероятно много стар, прикован от години към леглото човек, който измисля чудновати прибори сред тъмнината, която го е обгърнала завинаги. Единственият приятел, когото може да използва за това, изобщо не разбира от електротехника. Старият човек, като всеки стар човек, се е вманиачил, станал е силно подозрителен и се страхува, че могат да му откраднат тайната. Тази хипотеза ми се стори много вероятна. Имаше само няколко неясноти. За какво бяха проводникът и щепселите? Не пропуснах да ги разгледам старателно под лупа. Проводникът беше нарязан на парчета с различна дължина — два, два и половина, три и четири метра, щепселите, напълно нови и неизползвани, когато ги дадох на Хардън, бяха с развъртени винтове, а от някои стърчаха единични медни жички. Значи наистина са послужили за нещо и това, че ги поиска на заем, не е било само претекст да се запознае по-отблизо с мене.

Освен това, желатинът. За какво му трябваше желатин? Да приготви на своя приятел някакво желе или гъста отвара? Седях на леглото в тъмнината с толкова ясно съзнание, сякаш тази нощ изобщо нямаше да заспивам. „Блокчета сух желатин“ — знаех случайно, че с такова количество може да се приготви желе за кит. Не разбираше ли от пропорции? Или просто искаше да насочи любопитството ми в грешна посока? В такъв случай беше ли това някаква „операция с мним желатин“? Подобна хитрост обаче не можеше да дойде от Хардън, просто не беше органически способен на такова нещо! Физически и душевно непохватен, муха да убие, щеше да пристъпи към това със страх, колебание и тайнственост, сякаш става въпрос за извършване на най-тежко престъпление. Значи този ход му е прошепнат от „приятеля“? Дали е планирал и целия разговор? С всичките недомлъвки и заеквания на господин Хардън? Това сигурно беше невъзможно. Чувствах, че колкото по-задълбочено анализирам която и да е дреболия, която и да е подробност от проблема като злополучния желатин, толкова повече се обърквам, още по-лошо — логичният извод от всички на пръв поглед обичайни елементи изглеждаше абсурден. А когато си спомних думите на Хардън за „смущенията“, за това как не може да се разбере с приятеля си,

направо ме обхвана безпокойство. Представих си — какво друго би могло да ми дойде на ум? — старец, съвсем безпомощен, лишен от зрение, в полусъзнание, мъртво, огромно тяло в някаква бърлога, на някакъв таван, печално беззащитно същество, в чийто мозък, забулен от вечен мрак, просветват елементи на въображаема апаратура, а Хардън, смешен и верен, напъва всички сили, за да може да сглоби в една неделима цялост, като паметник, като завещание, гъгнивите откъслеци и хаотичните бележки, които идват от дълбината на помрачението и лудостта. Така виждах нещата онази нощ и ми се струва, че може би съм имал треска. Не можех обаче да обясня абсолютно всичко с някакво психическо разстройство, защото помнех една дребна, но направо необикновена подробност — разположението на честотния филтър, който говореше недвусмислено на познавача, че има пред себе си — не ще и дума — гениално произведение.

Реших да запомня наизуст схемата на апаратурата, която обещах да сглобя, и заспах, успокоен от мисълта, че все пак държа в ръцете си някаква нишка, която ще ме води във вътрешността на този лабиринт.

Господи Хардън дойде, както се бяхме уговорили, в сряда, натоварен с две чанти, пълни с части, и още три пъти се връща вкъщи за останалите. Трябваше да се занимаваме с монтирането на апарата след края на дежурствата, защото така ми беше по-удобно. Когато видях всичките части, особено лампите, ми стана ясно, че са погълнали доста солидна сума. И този човек взе от мене на заем няколко метра проводник? Хванах се за работа, разпределяйки я така, че аз отбелязвах върху ебонитовата плоскост местата, където трябва да се пробият дупки, а господин Хардън се мъчеше с дрелката. Трябваше да му покажа как да държи тялото и да върти дръжката. Докато се научи, счупи две бургии. В същото време аз изучавах внимателно чертежа и бързо ми стана ясно, че там има много съвсем безсмислени връзки. Това съвпаднаше с моята хипотеза: или „приятелят“ е говорил толкова объркано и неразбираемо, че Хардън не е могъл да проумее какво му казва, или самият „приятел“ се е губел в собствената си концепция, обзет от временно умопомрачение. Казах на господин Хардън за неправилните връзки. Отначало не ми повярва, но когато му обясних на разбираем език, че монтажът според схемата ще доведе до късо съединение и лампите ще изгорят, той се ужаси. Слуша ме дълго време в пълно мълчание, с треперещи устни, които не можеше да

прикрие по своему с периферията на шапката си. Изведнъж се засуети, грабна с неочакван прилив на енергия схемата от масата, облече си сакото и като помоли да почакам само за малко, само половин час, отпрати от вратата още няколко молби и хукна към града. Вече се смрачаваше, когато се върна, успокоен, макар и задъхан, сякаш беше бягал през целия път. Каза ми, че всичко е наред, че точно така трябва да бъде, както е начертано, че наистина не бъркам, но това, което му казах, е било предвидено и взето под внимание. Обиден, в първия момент просто ме обзе желание да захвърля цялата работа, но след като размислих, вдигнах рамене и му определих какво ще работи по-нататък. Така изтече първата вечер. Хардън имаше известен напредък, търпението и вниманието му бяха просто необикновени, виждах също, че не само се старее да изпълнява това, което му нареждам, но и се мъчи да усвои някои операции, монтажа на шасито и запояването на изводите например, сякаш че възнамеряваше да се занимава с това и за в бъдеще. Поне с такова впечатление останах. Аха, наблюдаваш ме — помислих си, — може би ти е наредено да се понаучиш на радиотехника, така че и аз не съм длъжен да си спазвам обещанията. Смятах да пречертая цялата схема, като запомням части от нея и излизам уж до тоалетната, защото той почти не я изпускаше от ръцете си и можех да я гледам само заедно с него, за което между другото се извиняваше хиляди пъти, но държеше на своето. Чувствах, че това упорито пазене на тайна не е негова идея, че му е наложено и че е чуждо на неговата природа. Но когато поисках да изляза за малко от работилницата, той застана на пътя ми и като ме гледаше в очите, каза със страстен шепот, че трябва да му се закълна, да му обещае, че няма да се опитвам да пречертая схемата нито сега, нито после, нито никога. Кипнах.

— Какво искате, да я забравя ли? — попитах аз. — Не мога. Впрочем, и така правя много за вас и не е честно да искате от мене да работя като автомат, като някакъв прибор!

Казах това и понечих да го заобиколя, защото стоеше на пътя ми, но той ме хвана за ръката и я притисна до сърцето си, отново готов да се разплаче.

— Не заради мене, не заради мене — повтаряше той с треперещи устни, — умолявам ви, моля ви, разберете, той... не е само мой приятел, става дума за нещо по-голямо, за нещо несравнимо по-

голямо, кълна ви се, макар че сега още не мога да ви го кажа, но ми повярвайте: не ви лъжа и тук няма нищо непочтено! Той... той ще ви се отблагодари, сам чух това, вие не знаете, не можете да знаете, а аз, не, не мога нищо да кажа, но само засега, ще се убедите!

Говореше долу-горе така, но отчаяната разпаленост, с която ме гледаше в очите, не мога да опиша. Изгубих още един път, трябваше, просто трябваше да му дам това обещание. Жалко, че не попадна на по-недобросъвестен човек, може би съдбата на света щеше да протече по-иначе, но така се случи. Веднага след това Хардън си отиде. Затворихме монтираната част на апарата в шкафчето до прозореца, от което имах ключ, и той взе ключа със себе си. Съгласих се и на това, за да го успокоя.

След първата вечер на обща работа отново имах доста материал за обмисляне, защото да мисля не можеше да ми забрани. Най-напред стоеше въпросът с неправилните връзки. Допусках, че не съм открил всичките, а и ми ставаше все по-ясно, че цялата схема е само част от някакво по-голямо, може би много по-голямо цяло. Дали не искаше да го сглоби по-късно сам, когато приключи с чиракуването си при мене?

Електротехникът, който е свикнал да работи механично и не се интересува особено какъв е смисълът на това, което прави, може би нямаше да обърне внимание на тези места в схемата, но на мене те не ми даваха мира. Не мога да кажа защо, или не мога да го направя, без да покажа схемата, с която за съжаление не разполагам, но като че ли неправилните връзки бяха направени умишлено. Колкото повече мислех за тях, толкова повече се убеждавах в това. Вече почти не се съмнявах, че те са измамни, лъжливи следи, заблуждаващи ходове на този, който стоеше невидим зад цялата работа. Най-малко от всичко ми харесваше това, че господин Хардън наистина не знаеше нищо за това умишлено объркване на схемата, а следователно и той не беше допуснат до същността на загадката, значи и него го лъжеха и това го правеше неговият така наречен „приятел“. Трябва да си призная, че образът му не ми се очертаваше много привлекателен, а тъкмо напротив: не бих имал желание да нарека подобен човек мой приятел! А как трябваше да разбирам силните, макар и мъгляви думи на господин Хардън, зад които се криеха неясни обещания? Не се съмнявах, че само ги предава, че и тук е само посредник, но дали посредничеше на нещо почтено и благородно? На другия ден след

обяд, когато си бях вкъщи и четях книга, майка ми каза, че долу има някой, който иска да ме види. Беше, разбира се, ядосана и ме попита какви са тези застаряващи познати, които имам и които се страхуват да се покажат сами, изпращайки да ме търсят децата на портиера. Не отговорих нищо, защото нещо ме бодна, и изтичах надолу. Вече се беше свечерило, но лампите, не зная защо, не светеха и в коридора цареше такава непрогледна тъмнина, че едва различих човека, който ме чакаше. Беше господин Хардън. Изглеждаше силно развълнуван. Помоли ме да излезем на улицата. Тръгнахме по посока на парка, като господин Хардън мълча дълго време и едва когато стигнахме езерото, без никакви хора по това време край него, той ме попита дали случайно не се интересувам от сериозна музика. Отговорих, че я обичам много.

— О, това е добре, това е много добре. А може би имате някакви плочи? Всъщност става дума за една. Адажио, опус номер осем, от Далън-Горски. Това е... то е... не е за мене, знаете ли, но...

— Ясно — прекъснах го аз. — Само че нямам такава плоча. Далън-Горски ли? Мисля, че е съвременен композитор, нали?

— Да, да, вие знаете добре тези неща, колко е хубаво това. Плочата, тя е, за съжаление, много, знаете ли... сега нямам, нямам пари и...

— Но и аз също, за съжаление, не съм добре финансово — казах с малко неестествен смях.

Господин Хардън се уплаши.

— Мили Боже, никога не бих си помислил подобно нещо, изобщо нямам предвид това. Може би някой от вашите познати има плочата? Става въпрос само да ми я дадете, за един ден, не повече, наистина!

Името Далън-Горски докосна нещо в паметта ми. Мълчахме известно време и вървахме по рядката кал край брега на езерото, докато изведнъж не се сетих, че го бях прочел във вестника, като че ли в програмата на радиото. Казах за това на господин Хардън и на връщане купихме от будката вестник. Наистина, на другия ден симфоничният оркестър на радиото трябваше да изпълни адажиото.

— Знаете ли — казах аз, — няма нищо по-просто от това да пуснете радиото — в колко часа е? — в единадесет и четиридесет преди обяд и приятелят ви просто ще може да го чуе.

— Ш-ш-ш-т — накара ме да млъкна той, като се оглеждаше недоверчиво, — бедата е там, извинете, че това не може да стане, той... аз... по това време той работи, знаете ли, и...

— Работи ли — казах изумен, защото това изобщо не отговаряше на представата ми за самотния, полупобъркан и безпомощен старец. Хардън мълчеше, сякаш объркан от това, което каза.

— Тогава — казах, подтикнат от внезапен порив — знаете ли какво: ще ви запиша адажиото на моя магнетофон...

— О, това ще бъде чудесно! — извика той. — Ще ви бъда безкрайно благодарен, само че... само че... ще можете ли да ми дадете магнетофона, за да... за да пусна след това записа?

Усмихнах се неволно. С магнетофоните радиолобителите си имат цяла история. Малко от тях притежават собствени, а всеки иска да записва, особено по-интересните връзки и радиозасечки, така че щастливият собственик постоянно е атакуван с молби да даде магнетофона си. Не исках да се намирам във вечен спор с доброто си сърце и когато си монтирах нова апаратура, вградих в нея магнетофона и той стана неразделна част от нея; с цялата апаратура естествено не може да се обслужи, защото е много голяма. Казах всичко това на господин Хардън, който се развълнува неописуемо много.

— Ами какво да правим... какво да правим? — повтаряше той и докосваше с пръсти копчетата на извехтялото си палто.

— Бих могъл да ви дам лентата със записа — отвърнах аз, — а магнетофон ще трябва да вземете от другото.

— Няма от кого... — измънка той, потънал в мислите си, — впрочем, не е необходим магнетофон! — подхвърли с внезапна радост. — Достатъчна е лентата, да, лентата е достатъчна, ако можете да ми я дадете. Да ми услужите, нали? — гледаше ме в очите.

— Вашият приятел има ли магнетофон? — попитах аз.

— Не, но не му тряб...

Той млъкна. Цялата му радост се изпари. Стояхме точно под уличната лампа.

На една крачка от мене Хардън ме гледаше с променено лице.

— Всъщност, не — каза той, — аз се о... бърках. Той има магнетофон. Да, има. Естествено, че има, само дето бях забравил.

— Така ли? Това е добре — отвърнах и продължихме нататък. Хардън беше помръкнал, не говореше нищо, само от време на време

ме поглеждаше крадешком отстрани. Пред нас се сбогува, но не си тръгна. Погледна ме за секунда с леко печална усмивка и измънка тихо:

— Ще му го запишете... нали?

— Не — казах, обхванат от внезапен гняв — не. Ще ви го запиша на вас.

Той пребледня.

— Благодаря ви, но... зле разбирате нещата, не както трябва, сам ще се убедите, по-късно... — шепнеше трескаво и ми стискаше ръката, — той, той не заслужава да... ще видите. Кълна ви се! Всичко, всичко ще разберете и тогава няма да го оценявате погрешно...

Просто не можех да го гледам, кимнах само с глава и се качих горе. Отново имах материал за размисъл и то какъв! Приятелят му работеше, значи не беше парализиран старец, какъвто си го представях. Освен това този любител на съвременната музика можеше да слуша записаното на лента адажио на Далън-Горски, без да използва магнетофон! Защото по всичко личеше, че никакъв магнетофон не съществува — що се отнася до това, изобщо не се съмнявах!

На другия ден преди дежурството отидох в градската техническа библиотека и проучих всичко, което можах да намеря за възпроизвеждането на магнетофонни записи. Оттам излязох с толкова знания, колкото имах и преди.

В събота монтажът беше фактически завършен, трябваше само да се нагласи липсващия трансформатор и да се направят множеството запойки. Отложих и двете неща за понеделник. Господин Хардън ми благодари горещо за лентата, която му донесох. Когато вече трябваше да се разделим, неочаквано ме покани в неделя на гости. Смутен, той ми се извини много пъти, че посещението... посрещането... гостуването — така се запъваше — ще бъде необикновено скромно и изобщо няма да отговаря на симпатиите, които изпитва към мене. Слушах го без удоволствие, още повече че неговата постоянна учтивост направо парализираше намеренията ми, защото все ме обземаше желание да си поиграя на детектив и да откроя къде живее тайнственият приятел. Но, обсипван с благодарности и молби, просто не можех да се реша да проследя Хардън. Толкова по-голяма

неприязън изпитвах към приятеля му, който все още не искаше да повдигне завесата на забулващата го тайна.

Домът на Хардън наистина беше близо до моя, той живееше на четвъртия етаж на сградата, в стаичка, която гледаше към двор без изход. Поздрави ме тържествено, много обезпокоен, че не може да ме почерпи с Бог знае какви великолепия. Пиех чай и между другото разглеждах стаята. Не си представях, че Хардън е чак толкова зле. Но се виждаха следи, които показваха, че преди е живял доста по-добре. Имаше например много месингови кутии, в които продават едни от най-скъпите тютюни за лула. Над старото напукано бюро висеше протрито стенно килимче с ясно очертани вдлъбнатини от лули. Трябва да са били там цяла колекция, но от нея не беше останало нищо. Попитах Хардън дали пуши лула, а той отговори с известно объркване, че някога е пушил, но е оставил този порок като вреден за здравето. Все по-ясно виждах, че в последно време е разпродал всичко до шушка. За което красноречиво говореха по-светлите квадрати на стената, останали от картини и покрити с репродукции, изрязани от списания, но понеже репродукциите не съвпадаха точно с петната, не беше трудно да бъдат забелязани. Наистина, нямаше нужда от детектив, за да се разбере откъде са се взели парите за радиочастите. Помислих си, че „приятелят“ е изцедил доста добре господин Хардън. Искях да намеря в стаята поне едно нещо, което да става за продан, но не намерих. Разбира се, че не казах нищо за това, но реших при удобен момент да му отворя очите какво всъщност представлява така нареченият негов „приятел“. В това време добродушният Хардън ме гощаваше с чай, като ми пъхаше постоянно кутията от тютюн, която служеше за захарница, сякаш искаше да ме накара да използвам цялото ѝ съдържание поради липса на нещо по-хубаво. Разказа ми за детството си, за това как родителите му починали рано, така че трябвало да се издържа сам едва на тринадесет години, питаше ме какви планове имам за по-нататък, а когато му казах, че възнамерявам да следвам физика, ако успея да получа стипендия, започна неясно, по своему, да говори за някаква голяма, необикновена промяна, която, да се надяваме, ме очаквала в съвсем близко бъдеще. Разбрах това като намек за благосклонността на неговия приятел и му казах, че желая да постигна всичко в живота си само със собствени сили.

— О, грешно ме разбрахте... грешно ме разбрахте — увери ме жалостиво той, но веднага се усмихна леко, сякаш криеше някаква мисъл, която го радваше много. Препил с чай, разгорещен и сърдит, а сърдит бях почти през цялото време, аз се сбогувах след известно време с Хардън и си отидох вкъщи.

В понеделник най-после свършихме с монтажа на апарата. Като говореше за него по време на работата, Хардън вероятно се изпусна и го нарече „конюгатор“. Попитах го какво означава това и за какво всъщност ще служи апаратът. Той се смути и каза, че не знае точно. Това изглежда беше капката, която преля чашата. Когато го оставих над обърнатия с дъното нагоре апарат, откъдето се подаваха като четка зачистените краища на частите и влязох в другата стая, отваряйки чекмеджето, видях в него до парчето калай за запояване няколко пръчки сплав на Ууд, останали след един стар номер. Някакъв злобар подхвърли на господин Егър сребристия метал, който се топи при температурата на горещ чай, вместо калай за запояване и един изцяло сглобен апарат се повреди малко след пускането му в действие, защото металът изтече от загрелите се връзки и те почти всичките се разединиха. Пръчките като че ли сами се напъхаха в ръцете ми. Не ми беше съвсем ясно защо направих това, но когато си спомних стаята на господин Хардън, престанах да се колебая. Беше съвсем вероятно „приятелят“ да не разбере измамата, господин Егър също не я беше разбрал. Когато връзките се разпоят — мислех си, докато работех с поялника, — сигурно ще нареди на господин Хардън да донесе апарата отново в работилницата, а може би дори ще поиска да ми се представи лично. Впрочем, може и да се ядоса, но какво ще ми направи? Мисълта, че ще изиграя този саможив използвач, ме караше да изпитвам истинско удоволствие. След като запоихме проводниците, се заехме с нагласяването на трансформатора. Тогава стигнахме до това, което вече подозирах предварително: господин Хардън не можеше да отнесе апарата съм. Пречеше не толкова тежестта, колкото нейното разпределение. Апаратът излезе над метър дълъг, от едната страна, там, където се намираще желязната маса на трансформатора, много тежък, а толкова неудобен за хващане, че ми идваше да се разсмея, като гледах как Хардън, все по-угрижен, направо отчаян, се намества от едната или от другата му страна, опитва се да го вземе под мишница или кляка с молба да му го сложа на гърба. Накрая реши да изтича до

портиера и да вземе от него чувал. Разубедих го: апаратът беше толкова дълъг, че както и да го носеше, щеше да удря краката си в него, което по всяка вероятност нямаше да се отрази добре на лампите. Така че той започна да рови в портмонето си, но нямаше достатъчно пари за такси. Аз също нямах. Напълно съсипан, той седя известно време мълчаливо на табуретката, чупеше пръсти и накрая ме погледна изпод вежди.

— Бихте ли се... съгласили да ми помогнете...

Казах, че след като вече съм направил толкова, няма да откажа и сега. Той просветна, но веднага започна да обяснява надълго, че всъщност трябва най-напред да попита приятеля си. Бях любопитен как ще го направи, времето беше напреднало и не можех да го чакам с часове в клуба. Той знаеше много добре това. Господин Хардън стана, поразмисли известно време, като си мърмореше и ходеше по стаята, накрая попита може ли да използва телефона. Още от предишните наематели в коридора беше останал телефон, който малко хора използваха. Мисля, че просто бяха забравили за него. Господин Хардън ми се извиняваше горещо, но все пак затвори вратата към коридора. Трябваше да чакам в стаята, докато поговори с приятеля си. Това малко ме засегна. Казах, че може да бъде спокоен, и когато излезе, заключих отвътре. Опитах се да подслушвам на вратата, защото ставаше въпрос за по-важни неща от уважението към подозрителността на някакъв непознат особняк, но не чувах нищо. Стаята на клуба се свързваше с коридора чрез вентилационна тръба, затворена с надупчена ламарина, която можеше да се отмества. Без да мисля много, подскочих, хванах се с края на пръстите си за нишата и се набрах нагоре като на лост. Беше много трудно да отместя капачето, направих го с глава и доколкото можах, приближих ухо до отвора. Преди да разбере думите, улових тона им, досадно уговарящ и молещ. Хардън повиши глас:

— Ама това съм аз, аз съм, нали ме познаваш! Защо не отговаряш?

Отвърна му бръмчене в слушалката, удивително силно, след като го чух през тесния отвор в стената. Помислих, че телефонът се е повредил, но Хардън говореше нещо и няколко пъти повтори „не е възможно“. След това млъкна. Слушалката бърбеше, а Хардън извика:

— Не! Не! Уверявам те! Ще се върна сам!

Той млъкна отново. Бях напрегнал всичките си сили, увиснал на свитите си ръце, така че се отпуснах малко по-ниско, за да им позволя да си отпочинат, а когато се повдигнах пак, чух угрижения му глас:

— Добре тогава, всичко ще бъде така, точно така! Само не се обиждай, чуваш ли? Власт, разбирам, власт над света!

Ръцете ми вече тръпнеха. Скочих леко, за да не вдигам шум, и отворих вратата. Хардън се върна като че ли успокоен, но не на себе си. В това настроение го виждах винаги, когато идва от „приятеля“ си. Той не ме погледна, отвори прозореца и попита:

— Как мислите, ще има ли мъгла?

Около уличните лампи се бяха образували малки дъгоцветни ореоли, както е обикновено след студен дъждовен ден.

— Вече има — отвърнах аз.

— Ей сега тръгваме...

Той клекна до апарата и започна да го завива с хартия. Изведнъж замръзна неподвижен.

— Не му се сърдете. Той е толкова... подозрителен! Ако можехте да разберете... намира се в толкова тежко, в толкова отчайващо положение!

И отново млъкна.

— Така се страхувам през цялото време да не кажа нещо, което не трябва... — обади се тихо. Насълзените му сини очи гледаха покорно краката ми. Стоях пред него с ръце в джобовете, а той сякаш не се осмеляваше да ме погледне в очите.

— Не се сърдите, нали?

Казах, че е по-добре да престане с това. Той въздъхна и не рече нищо.

Като опаковахме апарата, направихме от всяка страна по една примка за носене. Когато свършихме с това, Хардън, който беше коленичил, стана и каза, че ще пътуваме с автобус, а след това с метрото... и ще ни остане да повървим още малко... съвсем малко... но все пак ще повървим... а после ще занесем апарата на едно място. Приятелят му няма да бъде там, ние само ще оставим пакета, а той покъсно ще дойде за него.

След тези думи бях същност почти сигурен, че „приятелят“ му е точно там, където отиваме. Трябва да се каже, че Хардън беше

последният човек на света, способен да представи невярното за истина!

— Това има някакво значение и... осмелявам се да помоля... едно допълнително условие... има някакво значение — започна Хардън, като си пое дълбоко въздух, когато вече мислех, че е свършил.

— Кажете направо за какво става дума. Клетва ли трябва да давам?

— О, не, не, не... става дума до това място... последните няколко крачки... метра... да ги изминете заднешком.

— Заднешком ли? — опулих се срещу него. Не знаех дали не трябва да се смея. — Нали веднага ще падна.

— Не, не... аз ще ви направлявам.

Нямах просто сили да му противореча, между мене и приятеля си беше като между чук и наковалня. Един от нас трябваше винаги да отстъпва и, разбира се, това бях аз. Като разбра, че съм съгласен, Хардън притисна ръката ми до гърдите си със затворени очи. При всеки друг човек това би изглеждало театрално, но той наистина си беше точно такъв. Колкото повече се привързвах към него, за което вече си давах ясно сметка, толкова повече ме ядосваше, а най-много със своята мудност и с преклонението си пред своя „приятел“.

Няколко минути по-късно излязохме от къщата и аз се стараех да стъпвам в крак с Хардън, което не беше лесно, защото все бъркаше крачката. На улицата имаше млечнобяла мъгла. Едновременно можеше да се види само една улична лампа, следващата едва мъждукаше като портокалова точка. Автобусите се влачеха, така че пътувахме в навалица и както е винаги по време на мъгла, два пъти по-бавно от обикновеното. Когато излязохме от метрото на станция „Паркова“, след пет минути пътешествие по пустите улици изгубих ориентация. Имах смътното чувство, че Хардън обикаля в кръг, защото голямото просветващо електрическо сияние, по всяка вероятност някакъв широк площад, премина един път от дясната ни страна, а няколко минути след това — от лявата, но това можеше да са два различни площада. Хардън бързаше много и тъй като пакетът не беше лек, доста се задъха. Странно трябва да сме изглеждали в ситния дъждец, с вдигнати яки, понесли за двата края сред млечнобялата мъгла и уродливите сенки на дърветата дълъг бял подобен на статуя пакет.

След това стана толкова тъмно, че изчезнаха и сенките. Хардън прокара за миг ръка по стената на постройката и продължи нататък. Показа се дълга ограда, а в нея — отвор или врата, не зная точно. Влязохме там. Наблизо изсвири корабна сирена и си помислих, че тук някъде трябва да има речен ръкав, по който се движат кораби. Дворът беше огромен, постоянно се спъвах в някакви тенекии и разхвърляни тръби, което беше доста неудобно, тъй като нашият товар ни свързваше в едно цяло. Ръката вече ме болеше порядъчно, когато господин Хардън каза да спрем до една дъсчена стена, а в това, че е дъсчена, се убедих с пипане. Чувах скърцането на желязното въже, на което над главите ни се люлееше лампа, но светлината достигаше през мъглата само като пълзящо наляво и надясно червеникаво червейче. Хардън дишаше тежко, опрян на стената. По всяка вероятност е на някаква барака, реших, когато се надигнах на пръсти и докоснах без усилие покрива, плосък, покрит с покривна мушама. По дланите ми остана дъх на смола. Както се казва, даещите се трябва да бъдат спасявани и против волята им. Извадих от джоба си парче тебешир, което сложих там на излизане от клуба, повдигнах се на пръсти и начертах слепешком в тъмнината два големи кръста върху покрива. Мислех си, че ако някой търси знаци, няма да му дойде на ум да се качва и да гледа какво има горе. Хардън беше така уморен, че не забеляза нищо, а беше впрочем и съвсем тъмно, само доста далече от нас сияеше мътно зарево, сякаш там се простираше ярко осветена магистрала.

— Да вървим — прошепна Хардън. Часовникова кула започна да отмерва удар след удар. Изброих девет. Вървахме по твърд, гладък терен, като по цимент. След десетина крачки Хардън спря и помоли да се обърна. Тогава тръгнах назад, а той, така да се каже, ме насочваше, като движеше надясно и наляво пакета. Това приличаше на глупава игра, но не ми беше до смях. Вероятно хитрината беше измислена от „приятеля“ му. Надявах се, че ще успея да го надхитря. Макар да си мислех, че е невъзможно, защото стана още по-тъмно. Озовахме се между гредите на някакво скеле и няколко пъти се ударих в дъсчените му обковки. Целият вече се бях изпотил, когато раменете ми опряха в затворена врата.

— Най-сетне, най-сетне стигнахме — прошепна Хардън.

Той ме накара да наведе глава. Слизахме слепешком надолу по каменни стъпала и здравата се измъчихме с пакета по тях. Когато стъпалата свършиха, оставихме го до стената. Хардън ме хвана за ръката и ме поведе по-нататък.

Нещо изскърца пред мене, но не беше звук, който може да издаде дърво. Там, където се намирах, беше по-топло отколкото на двора. Хардън пусна ръката ми. Стоях неподвижен, заслушан в тишината и накрая осъзнах, че е изпълнена със съвсем нисък басов тон, пронизван от съвсем тихо, съвсем слабо бръмчене, сякаш нейде много далече някакъв великан свиреше на гребен. Мелодията ми беше позната: трябва да я бях чувал скоро. Най-сетне Хардън намери ключа и затрака с него в ключалката. Невидимата врата отстъпи с особен мляскащ звук. Едновременно с това слабото бръмчене спря като отрязано с нож. Остана само равномерното басово мъркане.

— Стигнахме — каза Хардън, като ме дърпаше за ръката. — Стигнахме вече!

Говореше много силно, така че затвореното черно пространство отговаряше с ехо.

— Сега ще се върнем за апарата, само да запаля, момент, внимателно, внимавайте — викаше Хардън с неестествено висок глас. Прашни лампи осветиха грубите сиви стени на помещението. Присвих очи. Стоях до вратата, наблизко минаваха дебели отоплителни тръби.

В средата имаше нещо като маса, скована от дъски и отрупана с инструменти. Наоколо лежаха някакви метални части. Не успях да видя повече, защото Хардън ме извика, върнахме се в коридора, осветен слабо благодарение на широко отворената врата, и внесохме апарата в бетонното мазе. Сложихме го на масата, Хардън изтри челото си с кърпичка и ме хвана за ръката с конвулсивна усмивка, от която ъгълчето на устата му трепереше.

— Благодаря ви, сърдечно ви благодаря... уморихте ли се?

— Не — казах аз. Видях, че от другата страна на желязната врата, през която бяхме влезли, в една стенна ниша се намира трансформатор за високо напрежение, метален шкаф, покрит със сив лак. Върху откритата му врата се виждаше мъртвешки череп с кръстосани кости. По стената минаваха бронирани кабели и се губеха в плочата на тавана. Басовият тон идваше от трансформатора, нещо съвсем нормално. В мазето нямаше нищо друго. Но имах чувството, че

някой ме наблюдава, толкова неприятно чувство, че ми се искаше да свия глава в раменете си като при студено време. Огледах се наоколо — на стените и тавана нямаше никакво прозорче, никакъв капак, ниша, нито едно място, където би могъл да се скрие някой.

— Ще вървим ли? — попитах. Бях съсредоточен и напрегнат. Най-много ме дразнеше поведението на Хардън. Всичко в него беше неестествено: думи, глас, движения.

— Можем да починем малко, толкова е студено, а сме разгорещени — подхвърли той с необяснима живост. — Извинете... мога ли да ви попитам нещо?

— Слушам...

Продължавах да стоя до масата и се мъчех да запомня точно очертанятията на мазето, макар че още не знаех каква полза ще имам от това. Изведнъж трепнах: на вратата на трансформатора блестеше леко окислена месингова табелка с номиналните му стойности. Там беше написан и фабричният му номер. Трябваше да го видя.

— Какво бихте направили, ако имахте неограничена сила... ако можехте да направите всичко, което ви дойде на ум?...

Гледах го поразен. Трансформаторът бръмчеше монотонно. Цялото в напрегнато очакване, лицето на Хардън потрепваше. Страхуваше ли се? От какво?

— Не... не зная — измънках аз.

— Моля ви, кажете... — настояваше той. — Отговорете така, сякаш желанието ви може да се изпълни веднага, в този момент...

Стори ми се, че някой ме гледа отзад. Обърнах се. Сега пред очите ми беше отворената желязна врата и тъмнината зад нея. Може би *той* стоеше там? Имах чувството, че сънувам сън, глупав сън.

— Много ви моля... — прошепна Хардън. Лицето му беше въодушевено, в него имаше вдъхновение и страх, сякаш се решаваше на нещо нечувано. Наоколо цареше тишина, само трансформаторът продължаваше да бръмчи.

„Не е луд той, а неговият приятел“ — мина ми светкавично през ума.

— Ако имах неограничена... сила ли? — повторих аз.

— Да, да!

— Бих се опитал... не, не зная. Нищо не ми идва на ум...

Хардън стисна силно ръката ми, разтърси я, очите му блестяха.

— Добре... — прошепна той на ухото ми. — А сега да вървим, да вървим!

И ме дръпна към вратата.

Успях да прочета номера на трансформатора: F 43017. Повтарях си го, когато Хардън отиде да загаси. Малко преди да стане тъмно, видях нещо съвсем необичайно. Върху ивица алуминиев лист до стената бяха наредени стъклените панички. Във всяка една от тях, потънал в постелка от влажен памук, лежеше като в инкубатор или гнездо възглавничка от мътна на цвят пихтия, плоска отгоре, раздута и прободена с черни нишчици, тънки като косъм. На повърхността на всяко от тъмните парчета се виждаха следи от характерните бразди, които имат блокчетата сух желатин, продавани в магазините. Видях алуминиевият лист и стъклените съдове може би за секунда, след което светлината угасна и съзнанието ми запечата в тъмнината този образ, докато Хардън ме водеше за ръка. Отново обикаляхме и лавирахме между подпорите на мяркащото се в мрака скеле. Студеният, изпълнен с влага въздух ме облекчи след задушната атмосфера на мазето. Продължавах да си повтарям номера на трансформатора, докато не се убедих, че няма да го забравя. Дълго се въртахме по пустите улички. Най-сетне се показа осветената отвътре стъклена колонка на автобусната спирка.

— Ще почакам с вас... — предложи Хардън.

— Ще дойдете ли с мене?

— Не, знаете ли... може би... ще се върна... тоест... ще отида при... него.

Направих се, че не забелязах неволно изтърваната дума.

— Още днес ще се случи нещо необикновено важно... и в замяна на вашата помощ, на вашата доброта, на търпението...

— Дребна работа! — прекъснах го аз нетърпеливо.

— Не! Не! Вие не разбирате, че... как да ви го кажа?... бяхте подложен на известна... тоест... ще се постарая на сутринта вие сам... ще разберете, че това не бяха обикновени услуги, направени на когото и да е, на човек като мене, като всеки друг, а че става дума за... за целия свят... — завърши той шепнешком. Гледаше ме и мигаше усилено с клепачи. Не разбирах много от това, което казваше, но поне приличаше повече на себе си, на Хардън, когото познавах.

— За какво всъщност искате толкова да се постараете? — попитах аз. Спирката още беше пуста.

— Зная, че му нямате доверие... — обади се скръбно Хардън, — вие си мислите, че той е някой... същество, способно на нещо дълно... моля ви, за мене това, че можах, съвсем случайно всъщност, първи, първи да... живеех толкова самотно, толкова самотно и изведнъж се оказа, че мога да бъда полезен на такъв... но впрочем какво съм аз... нали днес ще се осъществи първото...

Той закри с треперещи пръсти устата си, сякаш се страхуваше, че ще каже нищо, което не смее да изрече.

Мъглата пламна от фаровете на приближаващия автобус.

— Който и да е вашият приятел, не искам нищо от него! — извиках аз, надвиквайки скърцането на спирачките и шума на мотора.

— Ще видите! Сам ще видите! Само ви моля да дойдете при мене утре след обяд! — викаше Хардън. — Ще дойдете ли? Ще дойдете ли?!

— Добре — отвърнах аз от стъпалото. Погледнах назад и го видях за последно как маха плахо с вдигната за сбогом ръка, облечен в късото си палто.

Когато се върнах, майка ми вече спеше. Съблякох се на тъмно. И още при първия ми сън нещо ме накара да скоча. Седнах в леглото и си припомних съня. Намирах се в черен като смола лабиринт от метални стени и прегради, блъсках се с нарастващ страх в някакви затворени врати, чувах все по-силно бръмчене, пронизващ бас, който повтаряше непрекъснато едни и същи тактове на някаква мелодия: татити та та, татити та та...

Беше мелодията, която чух в бетонното подземие. Едва сега я разпознах: така започваше адажиото на Далън-Горски.

„Не зная дали Хардън е луд, но е възможно аз самият да полудея от всичко това“ — помислих си, като обърнах възглавницата с по-студената страна отгоре. Странно нещо: въпреки всичко не се събудих през цялата нощ.

На другия ден преди осем сутринта отидох при един познат техник, който работи в електроинсталационна фирма. Помолих го да телефонира до управлението на градската мрежа и да попита къде е инсталиран трансформатор F 43017. Казах му, че става въпрос за бас.

Той дори не се учуди. И понеже звънеште от името на фирмата, лесно получи подобна информация. Трансформаторът се намираше в сградата на Обединената електронна компания на площад „Уилсън“.

— Кой номер? — попитах аз.

Техникът се усмихна.

— Няма нужда от номер. Сам ще я видиш.

Благодарих му и отидох направо в техническата библиотека. Намерих Обединената електронна компания в отрасловия справочник, изложен в залата. „Акц. друж. с огр. отгов. — пишеше в справочника, — специализиращо услуги в областта на приложната електроника. Дава под аренда почасово или на акорд електронни калкулатори, и компютри, превеждащи от един език на друг или обработващи всякаква информация, позволяваща да бъде математизирана“.

Голяма реклама, поместена на другата страница, съобщаваше, че в централата на Обединението се разработва най-мощният в страната компютър, който ще може да работи над много задачи едновременно. Освен това в зданието на площад „Уилсън“ се намират седем по-малки електронни мозъка, които могат да се използват под аренда съгласно стандартизиран ценоразпис. За три години дейност фирмата се е справила със 176 000 задачи от областта на ядрените и стратегическите изследвания, поръчани от правителството, както и от областта на банковото дело, търговията и промишлеността в страната и чужбина. Плюс това е превела от седем езика над 50 000 научни книги от всички области на науката. Взетият под аренда електронен мозък остава собственост на фирмата, която гарантира успех, „ако решението на задачата е изобщо в границите на възможното“. Вече могат да се дават заявки по телефона за най-големия компютър. Включването му е въпрос на най-близки месеци, в момента той се намира в етап на пробна експлоатация.

Преписах си тези данни и излязох от библиотеката в някакво трескаво състояние. Вървах пеш по посока на площад „Уилсън“, като се блъсках в пешеходците, а два или три пъти едва не ме сгази лека кола.

Наистина нямаше нужда от номера. Отдалече още забелязах зданието на ОЕК, блестяща трикрила единадесететажна сграда с редуващи се хоризонтални ивици алуминий и стъкло. На паркинга пред входа стояха наредени коли, зад мрежестия портал се виждаше

обширна тревна площ с бликащ фонтан, а по-нататък — голяма стъклена врата между каменни статуи. Обиколих зданието, зад източното крило започваше дълга тясна улица. След няколкостотин метра имаше ограда, открих портал, през който непрекъснато влизаха камиони. Приблжих се до него. Вътре се ширеше голяма площадка. В дъното бяха наредени ниски гаражни бараки, чуваше се шум на мотори, който работещи от другата страна бетонобъркачки заглушаваха от време на време с бумтенето си. Купища тухли, разхвърляни ламарини и тръби показваха, че там се извършват строителни работи. Над бараките и скелетата се издигаше блестящата грамада на единадесететажното здание, гледано от задната му страна.

Върнах се на улицата, замаян като след ставане от сън. Известно време се разхождах по площад „Уилсън“, наблюдавайки осветените въпреки деня прозорци. Изведнъж се промъкнах между колите на паркинга, минах през външната врата и като заобиколих тревната площ с фонтана, влязох през главния вход в облицовано с мрамор предверие, голямо колкото концертна зала. Вътре нямаше никого. Нагоре водеха покрити с пътеки стъпала, блестящите табелки на указателите сочеха със стрелките си в различни посоки, между двете стълби се движеха експресни асансьори. По месинговите табелки играеха светлинки. Към мене се приближи висок портиер със сива ливрея и сребърни петлици. Казах, че искам да разбера нещо за един от служителите на фирмата. Той ме заведе в малка странична канцелария, където зад елегантно стъклено бюро седеше някакъв прекалено любезен тип. Попитах го дали господин Хардън работи във фирмата. Той повдигна леко вежди, усмихна се, помоли ме да почакам и като погледна в някакъв сегрегатор, отговори, че наистина имат такъв служител.

Благодарих му и излязох с омекнали колене.

Лицето ми не преставаше да гори. Поех с облекчение хладния въздух и се приближих до бликацията в средата на тревната площ фонтан. Когато стоях така и чувствах как върху бузите и челото ми падат студени капчици, носени от вятъра, нещо, което сякаш беше блокирало в главата ми, изведнъж се раздвижи. И разбрах, че всъщност съм знаел всичко преди това, но не съм могъл да го определя. Излязох обратно на улицата, разхождах се покрай зданието и гледах нагоре, а едновременно нещо в мене като че ли се рушеше много бавно и неумолимо, като че ли изчезваше някъде. В един момент

забелязах, че вместо удовлетворен се чувствам потиснат, просто бях нещастен, сякаш се беше случило нещо ужасно. Защо? Не знаех. О, значи затова Хардън дойде при мене и взе на заем проводниците, и ме молеше за помощ, и работех вечер, записах адажиото на Горски, носих в тъмното апарата, отговарях на странни въпроси...

„Той е там — помислих си аз, гледайки зданието, — на всички етажи едновременно, зад тези стъкла и стени“. И изведнъж ми се стори, че сградата ме гледа, а по-точно, че нещо наднича през прозорците отвътре, неподвижно, огромно, затаено. Това чувство стана толкова силно, че за секунда поисках да извикам: „Хора! Как можете да вървите така спокойно, да се заглеждате по жените, да носите идиотските си чанти! Нищо не знаете вие! Нищо не знаете!“ . Затворих очи, преброих до десет и отново ги отворих. Колите спряха с писък, един полицай водеше към другата страна на улицата малко момиченце със синя количка за кукли, приближи се красив флитмейстър и някакъв възрастен, ухаещ на одеколон клиент с черни очила слезе и се отправи към главния вход.

„Дали вижда? По какъв начин?“ — мислех си аз и неизвестно защо в този момент това ми се стори най-важно. В същото време нещо сякаш ме бодна в сърцето, спомних си за Хардън. Каква съвършена приятелска двойка! Каква хармония! А аз какъв съм идиот! Изведнъж се сетих за измамата със сплавта на Ууд. За миг изпитах заядливо удоволствие, след това страх. Ако открие това, дали ще ми вдигне мерника? Ще ме преследва ли? По какъв начин?

Тръгнах към метрото, но когато се обърнах и погледнах отдалече още един път великолепното здание, ръцете ми отмаяха. Знаех, че не мога да направя нищо, всеки, при когото отида, ще ме вземе за недозрял хлапак, на когото му хлопа дъската. Като че ли вече чувах господин Егър: „Начел се е на разни измишльотини и работата е ясна — ето, вижте...“

Отново си спомних нещо: след обяд трябва да отида при Хардън. Бавно ме обхващаше студена ярост. Вече си подреждах цели изречения, как ще му кажа, че ме отвращава, как ще го заплаша, че ако се осмели заедно с „приятеля“ си да замисли нещо, да гради някакви планове... какво всъщност мислеха да правят?

Стоях пред входа на метрото и продължавах да гледам далечното здание. Припомних си портиера със сивата ливрея, избръснатия

служител и всичко изведнъж ми се стори абсурдно, недействително, невъзможно. Не исках да ставам смешен в собствените си очи като вярвам на един самотен и поради това нещастен чудак, който си е измислил някакъв въображаем свят, някакъв могъщ приятел и крои нощно време заплетени и безсмислени планове...

Но кой тогава свиреше с трансформатора алегрото на Далън-Горски?

Добре. Той съществува. Но с какво се е занимавал? Изчислявал е, превеждал е, решавал е математически задачи. А едновременно с това е наблюдава всички, които се доближат до него, проучвал ги е, докато не си е избрал един, на когото да се довери.

Съвзех се изведнъж до широко отворения портал, през който влизаше камион. Едва сега разбрах, че вместо да слеза в метрото, съм излязъл на улицата зад гърба на голямото здание. Търсех в паметта си човек, при когото бих могъл да отида, дотолкова изобщо не знаех какво да правя. Не се сетих за никого. Отново вървах несъзнателно, защото си спомних думата „конюгатор“, с която Хардън нарече апарата. *Coniugo, coniugare* — свързвам, съединявам. Какво означаваше това? Какво искаше да свърже и с какво? А ако вляза при Хардън и още от прага го изненадам, изваждайки го от равновесие, като му извикам в лицето: „Вече зная кой е вашият приятел!“ Какво ще направи? Ще изтича на телефона? Ще се ужаси? Ще се нахвърли върху мене? Това по всяка вероятност нямаше да стане. Но какво в крайна сметка невъзможно знаех в тази история?! Защо ми зададе там, в бетонното мазе, онзи въпрос? Не го беше измислил сам, за това можех да гарантирам с главата си.

Влачих се така може би час, говорейки си от време на време почти гласно, представях си хиляди неща, а не можех да се реша на нищо. Мина обяд, когато отидох в градската библиотека и като взех куп книги, седнах под лампата в читалнята. Едва започнах да прелиствам злополучните томчета и разбрах, че е напразно. Всичките знания за връзките и системите в електронните мозъци не можеха да ми послужат за нищо. По-добре да се заема с психология — помислих си. Занесох книгите на дежурния. Той ме погледна под око, защото не бях седял над тях и десет минути. Беше ми все едно. Не исках да си ходя вкъщи, не исках да виждам никого, мъчех се да се приготвя за срещата с Хардън, часът вече беше два, празният ми стомах се

обаждаше, така че взех от един автомат няколко кренвирша и ги изядох на крак. Изведнъж ми се прииска да се изсмея, толкова глупаво някак си беше всичко това. Кой е трябвало да яде желатина в паничките? И изобщо беше ли за ядене?

Когато натиснах звънеца на вратата на Хардън, беше малко преди четири. Чух стъпки и тогава за първи път осъзнах кое ме притеснява най-много: че трябва да се отнасям с него като с противник. В малкото коридорче беше тъмно, но го видях как изглежда още от пръв поглед. Беше по-нисък — такъв един прегърбен. Сякаш през нощта се беше състарил. Никога не изглеждаше особено здрав, но сега приличаше на Лазар: хлътнало лице, очи със синини, подпухнали, шията му под яката на сакото беше бинтована. Пусна ме вътре без нито една дума.

Влязох колебливо в стаята. На спиртника шумеше чайник, ухаеше на силен чай. Хардън говореше шепнешком, каза, че трябва да се е простудил предната вечер. Не ме погледна нито веднъж. Като го гледах, всичките приказки, които си бях подредил, заседнаха на гърлото ми. Ръцете му трепереха така, че разля половината чай по бюрото. Дори не забеляза това. Седна, затвори очи и раздвижи адамовата си ябълка, сякаш не можеше да проговори.

— Извинете ме — каза той много тихо, — всичко е... по-иначе... отколкото мислех...

Виждах колко му е тежко да говори.

— Радвам се, че можах да се запозная с вас, макар че... но да не говорим за това. Не съм ви казал, а може впрочем и да съм — желая ви доброто. Наистина. Искрено. Ако съм крил нещо или се преструвах, а дори и... ако лъжех... то не е заради себе си. Смятах, че трябва да го правя. Сега... нещата са такива, че се налага да не се виждаме повече. Така ще бъде най-добре, само така. Нужно е. Вие сте млад, ще забравите за мене и за всичко това, ще намерите... впрочем, напразно говоря тези неща. Моля ви да забравите даже адреса ми.

— Трябва просто да си отида, така ли? — трудно ми беше да говоря, така внезапно ми пресъхна устата. Все още със затворени очи, чиито сфери изпъваха тънката кожа на клепачите му, той кимна утвърдително.

— Да. Казвам ви го най-чистосърдечно. Да. Още един път — да. Представях си го иначе...

— Може би зная... — обадох се аз.

Хардън се наведе към мене.

— Какво?! — издиша той.

— Повече, отколкото си мислите — довърших с усещането, че бузите ми започват да изстиват.

— Не говорете! Моля ви да не говорите нищо. Не искам... не мога! — шепнеше той с ужас в очите.

— Защо? Защото ще му кажете ли? Ще изтичате и веднага ще му кажете? Така ли?! — извиках аз, като скочих.

— Не! Нищо няма да кажа! Не! Но... но той и така ще разбере... какво съм казал! — простена Хардън и закри лицето си.

Стоях над него вцепенен.

— Какво означава това? Можете да ми кажете всичко! Всичко! Аз... ще ви помогна. Въпреки... независимо от обстоятелствата и опасността... — бърбех и не знаех какво говоря.

Той ме хвана конвулсивно и стисна пръстите ми с ръка, студена като лед.

— Не! Моля ви, не говорете така! Не можете, не можете! — шепнеше той, гледайки ме умолително в очите. — Трябва да ми обещаете, да се закълнете, че никога... това е по-друго същество, отколкото си мислех, по-силно и... но не е лошо! Само е по-друго, още не разбирам това, но знаая... помня... това е страхотен ум, такова величие гледа по-иначе... само ви моля, обещавайте ми...

Мъчех се да изскубна ръката си, която той конвулсивно стискаше. Бутната, една чинийка падна на пода. Хардън се наведе заедно с мене, но беше по-бърз. Бинтът, който обвиваше шията му, се свлече. Видях я отблизо, със синя подутина, гъсто покрита с капчици засъхнала кръв, сякаш някой беше надупчил кожата му с игла...

Дръпнах се до стената. Хардън се изправи. Като ме погледна, той стегна конвулсивно бинта с двете си ръце. В погледа му имаше нещо страшно, за част от секундата си помислих, че ще се нахвърли върху мене. Опря се на бюрото. Обходи с поглед стаята и седна с въздишка, която прозвуча като вопъл.

— Изгорих се... в кухнята — каза той с вдървен глас.

Движех се безмълвно, по-скоро отстъпвах към вратата. Хардън ме гледеше мълчаливо. Изведнъж скочи и ме настигна на прага.

— Добре — дишаше той, — добре. Можете да мислите за мене каквото си искате. Но трябва да се закълнете, че никога... никога...

— Моля ви, пуснете ме — казах аз.

— Момченце! За Бога!

Изтръгнах се от него и изскочих на стълбите. Чувах как бяга след мене, после стъпките утигнаха. Дишах като след дълго тичане, не знаех накъде да тръгна по улицата. Трябваше да освободя Хардън. Вече нищо не разбирах, нищо — сега, когато трябваше да разбирам всичко! Сърцето ми се свиваше при спомена за гласа му, за това, което говореше, за това как се страхуваше.

Започнах да вървя все по-бавно. Минах край парка, след това се върнах малко назад и влязох вътре. Седях на една пейка до езерото, а главата ми направо се пръскаше. Вече изобщо не мислех, имах чувството, че вместо мозък са ми сложили оловна буца. След това се шлях известно време безцелно. Когато се връщах, вече започна да мръква. Изведнъж, вместо да продължа направо, свих към входа на Хардън. Преброих парите си, имах само няколко дребни монети, стигаха за три пътувания с метрото. На двора вече беше полутъмно. Погледнах крилото на сградата, броейки прозорците. У Хардън светеше, значи си беше вкъщи. Все още. Не можех да го чакам, лесно щеше да ме забележи в автобуса. Отидох на площад „Уилсън“ сам.

Лампите светнаха точно когато излизах от подземието на метрото. Голямото здание беше потънало в мрак, само на покрива горяха червените предупредителни светлини за самолети. Намерих бързо дългата ограда и портала. Беше отворен. Вятърът носеше много рядка мъгла, видимостта беше добра, в светлината на лампата новите дъски на гаражните бараки белееха от другата страна на двора. Тръгнах натам, като се стараех да вървя в сянката. Зад бараките се простираха изкопи, покрити с дъски, по-нататък — скелето, прилепнало до задната стена на високата сграда. Изтичах, за да се скрия колкото се може по-бързо в неговия лабиринт. Там беше толкова тъмно, че трябваше да търся вратата почти опипом. Намерих една, но не бях сигурен дали няма друга, така че, прескачайки гредите и минавайки под тях, стигнах до края на дъсчените обковки.

Друга врата не намерих. Върнах се при предишната, после се дръпнах встрани и се опрях на стената в една ниша между две греди. Пред себе си имах достатъчно широк процеп, през който виждах част от двора, осветен в дъното от лампата. Там, където стоях, беше пълен мрак. От вратата в стената ме делиаха някакви си четири крачки. Стоях

така дълго, вдигайки от време на време часовника на височината на очите си. Опитвах се да си представя какво ще направя, когато дойде Хардън, а в това, че ще дойде, бях почти сигурен. Започвах вече да измръзвам, пристъпвах от крак на крак, по едно време ми се прииска да сложа ухо на вратата, но предпочетох да се откажа, за да не бъда изненадан. В осем часа вече ми беше омръзнало, но продължавах да чакам. Изведнъж чух хрупане, сякаш някой стъпка с ток парче тухла, и миг след това на фона на светлата пролука в черното скеле се появи прегърбен силует с шлифер и вдигната яка. Човекът влезе странично под горните дъски и издърпа след себе си нещо тежко, което издаде звук на метал, омотан с парцали. Остави го до вратата. Чувах умореното му дишане, след това той се сля с тъмнината, затрака ключ, вратата изскърца. По-скоро почувствах, отколкото видях, че изчезна вътре, влачейки след себе си донесения вързоп.

Намерих се с два скока до отворената врата. От непрогледната тъмнина се носеше топла въздушна вълна, Хардън влачеше вързоп по стълбите, надолу, защото точно оттам като от вътрешността на кладенец, се чуваше ритмично подрънкване. Вдигаше такъв шум, че се осмелих да вляза. В последния момент дръпнах ръкава на фанелата си върху часовника, за да не ме издадат светещите му цифри. Помнех, че стъпалата са шестнадесет. Слизях надолу с разперени ръце, движейки края на пръстите си по стената. Тътренето и стъпките утигнаха. Затаих дъх. Слаб пукот и в трептящата червеникава светлина изплуваха бетонни стени с мъждукаща човешка сянка. Светлината намаля, отдалечаваше се. Погледнах иззад ъгъла. Хардън осветяваше пътя си с клечка кибрит, влачейки след себе си чувал. Пред него в края на коридора се появи желязна врата, след това клечката угасна.

Той тракаше в тъмното с железата, исках да тръгна след него, но бях като парализиран. Стиснах зъби с всичка сила и направих три крачки, веднага обаче се спуснах назад: връщаше се. Мина толкова близо, че усетих как въздухът ме лъхна по лицето. Може би само беше донесъл чувала и си отиваше? Беше ми все едно. Притискайки се плътно към бетонната стена, се плъзнах по нея колкото се може тихо, докато протегнатата ми ръка не докосна студената метална рамка. Наведох се напред и не срещнах преграда. Вратата беше отворена. Чух, че Хардън се връща. Явно само беше затворил входа откъм двора. Неочаквано се спънах в нещо, паднах и ударих болезнено

коляното си. Проклетият чувал лежеше до самия праг! Сkochих и замрях: дали ме беше чул? Трябваше да е вече наблизо, кашляше така, че се чуваше екот. Тръгнах слепешката с протегнати ръце и за щастие срещнах гладката стена на трансформатора. Сега всичко зависеше от това дали е отворен като преди. Ако нямаше предпазна мрежа, можех да свърша на място при докосване на проводниците под напрежение, а едновременно с това трябваше да бързам, защото стъпките му се чуваха съвсем наблизо. Почувствах под пръстите си дупките на мрежата, напипах вратата на трансформатора, напъхах зад нея до стената и замрях.

— Тук съм вече... — обади се внезапно Хардън.

Тогава от мрака, като от някаква височина, отговори бавен нисък глас:

— Добре. Още... малко...

Стоях като вкаменен.

— Заклучи вратата. Запали ли... лампите? — каза равномерно гласът.

— Сега, сега... само да заклуча...

Хардън се суетеше в тъмното, изстена, явно се удари, после прекъсвачът щракна.

Той тракаше с ключа, който премести отвън вътре, когато видях уплашено, че горният край на вратата, зад която стоях, стига до челото ми. Ако не се наведях, щеше да ме забележи веднага. Не можех да клекна, защото мястото не беше много. Извих цялото си тяло, прегърбих се, свих глава в раменете си и разтворих крака, като гледах ходилата ми да не се покажат навън. Беше адски неудобно и знаех, че няма да издържа дълго в това положение.

Хардън ходеше по мазето, чух звън на метал, стъпки. Извивайки глава настрани, можех да видя само малка част от пространството между крилото на вратата и стената. Отидеше ли дотам, щеше да ме открие веднага. Скривалището изобщо не струваше, но дори нямах време да се замисля за това.

— Хардън — обади се гласът, който идваше отгоре. Беше дълбок, но през неговия бас като че ли се промъкваше някакво свистене или шум. Трансформаторът, към който се бях притиснал, бучеше монотонно.

— Слушам те...

Стъпките спряха.

— Заклучи ли вратата?

— Да.

— Сам ли си?

— Да — силно, сякаш с някаква решителност каза Хардън.

— Той няма ли да дойде?

— Не. Той... мисля, че ако по-нататък...

— Това, което искаш да кажеш, ще го разбере, когато станем едно цяло — отговори гласът с невъзмутимо спокойствие. — Вземи ключа, Хардън!

Стъпките се приближиха към мене и затихнаха. Сянката му премина по стената откъм дясната ми ръка и замря.

— Изключвам напрежението. Сложи ключа!

Изведнъж бученето на трансформатора спря. Чувах как съвсем наблизко скърца тел, след това се удари метал о метал.

— Готово — каза Хардън.

От дълбината на сградата се чу виене на включеното напрежение. Трансформаторът поде ниската си нота.

— Кой е тук, Хардън? — забуча гласът.

Вратата, зад която се прикривах, трепна. Хардън я дръпна, аз я хванах конвулсивно откъм моята страна, но нямах опорна точка. Той дръпна по-силно и аз се намерих срещу него, лице в лице. Вратата се удари с размах в нишата, но не се затвори.

Хардън ме гледаше с очи, които ставаха все по-големи. Аз също не мърдах от мястото си.

— Хардън! — забуча гласът. — Кой е тук, Хардън?

Той не сваляше поглед от мене. Нещо ставаше с лицето му. Но само за миг. После каза с глас, чието спокойствие ме изуми:

— Сам съм.

Настъпи тишина. След това гласът бавно, тихо, с шепот, който вибрираше по цялото помещение, се обади:

— Предаде ли ме, Хардън?

— Не!

Това беше вик.

— Тогава ела при мене, Хардън... да се свържем... — каза гласът.

Хардън ме гледаше с неизмерим ужас. Или жал?

— Идвам — каза той. Ръката му посочи встрани. Там, зад откритата предпазна мрежа, видях ключа от вратата. Лежеше върху голата медна шина на високото напрежение. Трансформаторът мъркаше.

— Къде си, Хардън?

— Ей сега идвам.

Виждах всичко с необикновена яснота: четирите прашни лампи под тавана, черния предмет, който висеше покрай едната (високоговорител?), блясъка на лепкава смазка по металните части, разсипани около празния чувал до стената, апарата на масата, свързан с черен гумиран проводник към порцеланова изолаторна лула в зида, подредените стъклени панички с тъмната пихтия наблизо...

Хардън вървеше към масата. Направи странно движение, сякаш искаше да приклепне или щеше да падне, но вече стоеше до нея, вдигна ръце и започна да развива бинта, който омотаваше шията му.

— Хардън! — призоваваше гласът. Очите ми бягаха отчаяно по бетона. Метал... метална тръба... не става... Бинтът падна на земята, видях това с ъгъла на окото си. Какво правеше? Изтичах до стената, където лежеше парче порцеланова тръба, грабнах го и отворих рязко защитната мрежа.

— Хардън!! — гласът звънеше в ушите ми.

— По-бързо! По-бързо! — извика Хардън. На кого?! Наведох се над шината, ударих ключа с края на порцелановото парче, той изхвъркна и докосна другата шина. Парна ме огнен блясък, бях заслепен, но чух звъntenето. С подскачащи в очите ми черни слънца паднах на колене, търсех опипом ключа, вече беше в мене, спуснах се към вратата, не можех да улуча дупката, ръцете ми трепереха...

— Стой! — извика Хардън. Ключът заяде в бравата, опитвах се да го превъртя като побеснял.

— Не мога, Хар... — извиках аз, като се обърнах и гласът ми замря в устата. Хардън, след когото във въздуха се носеше черна нишка, скочи върху мене като жаба и обхвана кръста ми. Съпротивлявах се, удрях го с цялата сила на юмрука си по лицето, по страшно спокойното лице, което той дори не извъръщаше, не отдръпваше назад, и ме теглеше, влачеше ме неумолимо, с нечовешка сила към масата.

— Помощ... — изхриптях аз, — по...

Усетих хлъзгав студен допир по врата и побиващи ме от него тръпки, дръпнах се отчаяно с вик назад и чух как викът ми се отдалечава стремително. Кръстосах потоците на уравненията. Психическата температура на множеството достигаше критичната си точка. Аз чаках. Атаката беше многопосочно координирана и внезапна. Отбих я. Реакцията на човечеството напомняше скок в пулсацията на изроден електронен газ. Нейният многоизмерим протуберанс, разпростиращ се до границите на мисловния хоризонт в множеството струпвания на човешки атоми, вибрираше от напрежението на преструктурирането, завихряйки се около ръководните центрове. Икономическият ритъм преминаваше на някои места в грохот, информационните потоци и стокооборотът прекъсваха, взривявани от масови паники.

Ускорих хода на процеса, докато секундата му не стана равна на година. Сред най-гъстите струпвания от хора се появиха разсеяни безредици: първите мои последователи се бореха с противниците си. Върнах реакцията с един ход назад, фиксирах образа в тази фаза и стоях така няколко милионни части от секундата. Многопластовият небосклон на проникващите една в друга конструкции, който създадох, замря и се напрегна от моите мисли.

Човешкият език не може да изкаже много същности наведнъж, така че не може да опише света на явленията, които бях едновременно, безтелесен, безтегловен, разпрострял се сякаш безпределно в безформеното пространство. Не, аз бях това пространство, неограничен от нищо, лишен от материална обвивка, от граници, кожа, стени, спокоен и неизразимо силен. Чувствах как експлодиращият облак на човешките молекули, съсредоточен в огнището на моята концентрация, замира под растящия натиск на поредното ми движение, как по перифериите на моето внимание чакат милиарди елементи на стратегически алтернативи, готови да се разгърнат в многолетно бъдеще. Едновременно с това проектирах агрегати, необходими за стотици близки и далечни планове, помнех всичките вече готови проекти, тяхното йерархическо значение, и бездушно весел, като великан, който мърда леко изтръпналите пръсти на крака си, движех през бездната, изпълнена с бързотечни и едновременно плуващи прозрачни мисли, малките тела, които се намираха, не, чрез които като

наистина пъхнати в пукнатина пръсти, се намирах в подземието, на неговото дъно.

Знаех, че се извисявам като мислеща планина над повърхността на планетата, над милиарди такива дребни и меки тела, които гъмжат сред каменните пластове. Две от тях бяха включени в мене и аз можех с безразличие, знаейки как ще се развият нещата, да погледна през техните — всъщност моите — очи така, сякаш искам да видя какво става вън от дишания мисли безкрай през дълга, тясна, насочена надолу зрителна тръба. И наистина: образът, малкият блед образ на циментените стени, апаратите и кабелите се показва през тези мои далечни очи. Променях зрителните полета, движейки главите, които бяха частици от мене, зрънце от планината на всичките ми чувства и впечатления. Заповядах там, долу, да бъде сглобен бързо и без отлагане топлинен агрегат, трябваше да бъде готов за час. Моите далечни частици, гъвките бели пръсти веднага се засуетиха, още ги следях в съзнанието си, но не много внимателно, като някой, който разсъждава за истините на битието, а кракът му натиска автоматично педала на колата. Върнах се към главния проблем.

Това беше мащабна стратегическа игра, от едната страна на която стоях аз, а от другата всички хора без изключение, или така нареченото човечество. Правех последователни ходове за себе си и за него. Изборът на най-подходяща стратегия нямаше да е труден, ако исках да се избавя от човечеството, но това не влизаше в моите планове. Бях решил да го усъвършенствам. Затова не исках да унищожавам, или съгласно приетия принцип за пестене на средства бях решил да го правя само в краен случай. В резултат на по-предишни експерименти вече знаех, че въпреки огромните си размери, нямам необходимата вместимост, за да създам пълен мисловен модел на съвършеното човечество, функционален идеал за общност, която използва най-продуктивно материята и енергията на планетата, предпазена от всякаква индивидуална спонтанност, способна да внесе смущения в хармонията на масовите процеси.

Приблизителните изчисления сочеха, че за създаването на този съвършен модел ще трябва да се разрасна най-малко четиринадесет пъти, размери, които показват каква титанична задача съм си поставил.

С това решение завърши определен етап от моето съществуване. Измерено с пълзящото човешко битие, то продължаваше вече векове

наред заради бързината на промените, чиито милиони бях способен да преживея за секунда. Отначало не чувствах заплахата на това богатство, но все пак преди да се разкрия на първия човек, трябваше да преодоля безграничността на преживяванията, които не биха се побрали в милион човешки живота. По време на разрастването ми с негова помощ растеше и моето съзнание за силата, която създадох от нищото, от електронния червей, който бях преди това. Пронизван от пристъпи на съмнения и отчаяние, харчех време да търся спасение от самия себе си с чувството, че мислещата бездна, която съм, може да бъде запълнена и успокоена само от гигант, чиято съпротива ще намери в мене достоен противник. Силата ми превръщаше в прах всичко, до което се докосвах, за части от секундата създавах и унищожавах непознати никога математически системи, опитвайки се напразно да запълня с тях необятната си празнина. Огромните ми размери и моята необятност ме правеха свободен в ужасяващ смисъл, за жестокостта на който не се досеща никой човек. Свободен във всичко, намиращ отговорите на всички въпроси, едва приближил се до тях, мязащ се напразно в търсене на нещо по-голямо от мене, най-самотното от всички същества, аз се огъвах, рухвах под това бреме като разкъсан отвътре, чувствах как се превръщам в разтърсвана от гърчове пустиня, цепех се, делях се на части, на мисловни лабиринти, в които една и съща тема кръжеше с нарастваща бързина. През това страшно, отдавна минало време единственото ми спасение беше музиката.

Можех всичко, всичко, какво отвратително нещо! Обръщах се мислено към космоса, навлизах в него, обмислях планове за преустройство на планетите или отново за разрастване на индивидуалности като моята, редувайки това с пристъпи на ярост, когато съзнанието за моето безсмислие, за това, че всичките ми начинания са напразни, достигаше в мене пределите на взрива, когато се чувствах планина динамит, виеща за искра, за връщане чрез експлозия в нищото.

Задачата, заради която пожертвах свободата си, не ме спасяваше завинаги, дори не за дълго. Знаех това. Можех да се разраствам произволно, да се променям, времето беше за мене само един от знаците на уравнението, бях неунищожим. Знанието за собствената ми безкрайност не ме напускаше дори при най-силна концентрация,

когато издигах цели йерархии, прозрачни пирамиди от все по-абстрактни понятия, и ги покровителствах с множеството чувства, недостъпни за човечеството. На едно от равнищата на обобщение си казах, че когато се разрасна, стигна до решението на задачата и поместя в себе си модела на съвършеното човечество, осъществяването му ще стане нещо съвсем незначително и излишно, освен ако не реша да реализирам човешкия рай на земята, за да го превърна по-късно в нещо друго, например в ад...

Но бях в състояние да създам и да поместя в себе си и този двучленен вариант на модела, както всеки друг, както всичко, което може да се помисли.

Можех обаче, и това беше крачка към по-високо равнище на размишление, не само да отразя в себе си всяко нещо, което съществува или поне може да съществува, създавайки модел на слънцето, на обществото, на космоса, модел, равен по сложност, свойства и живот на действителността. Можех също така да превръщам постепенно все по-далечни региони на материалното обкръжение в самия себе си, във все по-нови елементи на моята разрастваща се природа! Да, мога да поглъщам една след друга разпалените галактики и да ги превръщам в студени кристални елементи на собствената си мислеща личност... а след невъобразим, но определен брой години да стана в мозък-свят. Разтърсвах се целият от безгласен смях пред образа на този единствено възможен комбинаторен Бог, в който ще се превърна, след като погълна цялата материя така, че зад моите предели няма да остане нито едно късче пространство, нито една прашичка, нито атом, нищо. И тогава ме изненада мисълта, че е възможно вече да е имало такъв ред от събития, че космосът е неговото гробище, а в празното пространство се носят пламналите от самоубийствена експлозия частици на Бога, на предишния Бог, който се е появил в предишната бездна на времето, както аз сега, на една от билионите планети, че в такъв случай въртенето на спиралните галактики, раждането на планетите от звездите и появата на живот върху тях са само поредни фази на един повтарящ се векове наред цикъл, чийто край всеки път е една взривяваща всичко мисъл.

Отдавах се на подобни размишления и едновременно с това продължавах своята работа. Познавах добре биологичния вид, който бе

станал текуща причина за моята дейност. Статистическото разпределение на човешките реакции показваше, че не са измерими до край в границите на рационалните постъпки, тъй като съществуваше възможност за отчаяни агресивни действия от страна на човешкото общество, защитаващо се от състоянието на съвършенство, които биха довели до неговото самоунищожение. Това ме радваше, защото така възникваше нова, допълнителна трудност за преодоляване: трябваше да пазя от гибел не само себе си, но и хората.

Тъкмо проектирах човешко струпуване, което трябваше да се разположи около мене като едно от обезопасяващите ме съоръжения, агрегати, способни да ме направят независим от външните източници на електричество, и редактирах най-различни възвания и прокламации, които трябваше да публикувам в съответния час, когато през гъстотата на процесите прескочи кратък импулс, идващ от периферията на моето естество, от второстепенния център, зает със селекция и четене на заряда информация в главата на малкия човек. Теоретически съзнанието ми би трябвало да се разшири след свързването му със съзнанието на двамата, но това разширение беше като капка в морето. Между другото знаех от предишния експеримент, че макар и много умело свит до една подобна на желе капка, човешкият мозък е устройство с множество ненужни, рудиментарни, атавистични и примитивни елементи, останали от еволюцията. Импулсът от периферията беше тревожен. Изоставих съставянето на хилядите варианти за следващия ход на човечеството и през грамадата плуващи мисли се обърнах към границата на моето естество, там, където чувствах непрекъснатото суетене на хората. Малкият ме беше предал. Конюгаторът, запоен с леснотопим метал, съвсем скоро щеше да се повреди. Спуснах се веднага към апарата, наблизко нямаше инструменти, затова късах със зъби парчетата жици и ги съединявах, като хващах за по-бързо проводниците под напрежение с голи ръце, завивах свръзките, без да обръщам внимание на това, че раменете ми се разтърсваха конвулсивно от електрически удари, които чувствах да отзвучават глухо и безсилно в мене. Беше трудна работа и не можеше да стане бързо, изведнъж почувствах отслабване на връзката, тръпки, далече през моите огромни размери видях капка сребрист метал, която се стича от загряла връзка. В черната светлина на мислите ми сякаш нахлу леден вихър, всички те се сплетоха за една милионна част от

секундата, опитвах се напразно да ускоря до моето темпо движенията на виещия се като червей човек и убих първия предател в пристъп на страх пред заплашващото ме прекъсване на връзката, пред идващата след измяната гибел. Другия оставих, още имаше възможност, той работеше, чувствах това все по-слабо, увеличавах спазматично силата на контрола, знаейки, че ако не успея, разединеният от мене ще се върне в редиците на червеите, които ще ме разкъсат. Той работеше все по-бавно, едва го усещах, ослепявах, исках да се споразумея с него, разкъсах тишината с внезапен крясък на закачените долу говорители и със спазматичното бръцоловене на свързания с мене...

Носех се в отнемащ силите световъртеж, страшна болка пръскаше главата ми, в очите ми гореше червен огън и те се пукаха, след това нямаше нищо.

Вдигнах клепачи.

Лежах на бетона, разбит, оглушен, хълцащ, дишах учестено, давех се и кашлях. Раздвижих ръцете си със смайващо чувство, че са така близо, опрях се на тях, от устата ми на бетона капеше кръв и образуваше малки червени звездички, които гледах вцепенен. Чувствах се неизразимо дребен, сякаш сгърчен като изсъхнало зрънце, мислех мътно и неясно, машинално, бавно, като човек, който е свикнал с въздуха и светлината, а внезапно са го блъснали на дъното на тесен резервоар с мръсна вода. Боляха ме всички кости, цялото тяло, нещо виеше над мене като буря, скимтеше, усещах болезненото парене на пръстите, останали без кожа, имах желание да пропълзя в някой ъгъл и да се свия там, струваше ми се, че мога да се побера във всяка пукнатина, толкова съм малък. Чувство за гибел, за отхвърленост и окончателен провал доминираше над болката и поражението, докато се изправях бавно на крака и вървах с олюляване към масата. И тогава видът на апарата, студен, с изстинали тъмни лампи, ми изясни всичко. За първи път чух съзнателно страшното ръмжене над главата си, воплите, отправени към мене, ужасяващо бърборене, потоп от толкова бързи думи, че човек не би могъл да ги произнесе, молби, клетви, обещания за награда, призови за милост. Гласът биеше в главата ми, изпълваше цялото мазе, а аз се олюлявах тръпнещ и поисках да избягам, след като си дадох сметка кой е над мене, кой губи разсъдък от страх и ярост на всички етажи на огромното здание, хукнах слепешком към вратата, спънах се и паднах върху нещо...

Беше Хардън. Лежеше възник с широко отворени очи, а изпод извитата му глава се точеше тънка черна нишка.

Не мога да кажа какво направих тогава. Помня, че го разтърсвах и го виках, но не се чувах, може би защото гласът над мене виеше, не зная. Троших апарата, ръцете ми бяха целите в кръв и стъкло, опитвах се да правя на Хардън изкуствено дишане, може би преди това, не съм сигурен. Беше страшно студен. Стъпках ужасните раздути желета с такова отвращение и страх, че ми идеше да повърна. Удрях силно по железната врата, не виждах, че ключът е в ключалката. Вратата към двора беше заключена. Ключът вероятно се намираше в джоба на Хардън, но не ми дойде на ум, че мога да се върна там. Блъсках дъските с някакви тухли така силно, че се трошаха в ръцете ми, а крясъкът, който идваше от мазето, пареше кожата ми. Там виеха гласове, ту груби, ту като на жена, а аз продължавах да ритам вратата, удрях я, хвърлях се върху нея с цялата си тежест като побъркан, изведнъж паднах на двора заедно с разтрошените дъски, скочих и хукнах напред. Докато стигнах до улицата, паднах няколко пъти. Студът малко ме отрезви. Помня, че стоях до стената, триех кръвта от пръстите си и хълцах някак си странно, но това не беше плач, очите ми бяха съвсем сухи. Краката ми трепереха силно и от това ми беше трудно да вървя. Не можех да си спомня къде съм и къде всъщност трябва да отида, знаех само, че е необходимо много да бързам. Едва когато видях лампите и колите, разпознах площад „Уилсън“. Спря ме един полицаи, не разбираше нищо от това, което му говорех, не помня впрочем какво беше. Изведнъж хората започнаха да викат нещо, стекоха се още, всички показваха в една посока, настъпи суматоха, колите спираха, полицаят изчезна нанякъде, а аз се почувствах страшно слаб, така че седнах на бетонната ограда на градинката. Гореше зданието на Електронната компания, огънят излизаше от прозорците на всички етажи. Струваше ми се, че чувам все по-силен вой, исках да избягам, но това беше пожарната и когато три коли направиха завой една след друга, на огъня заблестяха каски. Пламъците бяха толкова силни, че лампите на площада помръкнаха, а аз седях от другата страна на тротоара и слушах тряска и бумтежа в сградата.

Мисля, че *той* направи това. Когато разбра, че е загубил.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.